O B E C V E Ľ K Á L O M N I C A

Návrh VZN vyvesený na úradnej tabuli a zverejnený na internetovej stránke obce dňa: 29.11.2013
Návrh VZN zvesený z úradnej tabule a internetovej stránky obce dňa: 17.12.2013

VZN vyvesené na úradnej tabuli a zverejnené na internetovej stránke obce dňa: 17.12.2013
VZN nadobúda účinnosť dňom: 1.1.2014

Obec Veľká Lomnica podľa § 6 ods. 1 zákona SNR SR č.369/1990 Z. z.. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

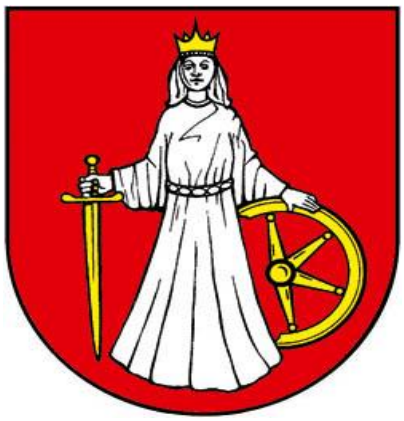
v y d á v a

pre územie Obce Veľká Lomnica

VŠEOBECNE ZÁVÄZNÉ NARIADENIE

č. 9 /2013

STRATÉGIA ROZVOJA OBCE - PLÁN HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÁ LOMNICA NA ROKY 2014 - 2020

VZN č.9/2013 schválené OZ dňa : **16.12.2013**

Obsah

Obsah **2**
Zoznam ilustrácií **4**
Zoznam tabuliek **5**
Zoznam grafov **6**
Zoznam skratiek a značiek 7
Úvod 8
1 Legislatívne zázemie **9**
1.1 Poslanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce 10
1.2 Proces tvorby programu rozvoja Obce Veľká Lomnica 11
1.3 Legislatívne zaradenie Obce Veľká Lomnica 13
2 Sociálno-ekonomická analýza a identifikácia možnosti jej rozvoja **16**
2.1 Začlenenie, poloha a rozloha obce 16
2.2 Územný plán 20
2.3 História Obce Veľká Lomnica 24
2.3.1 Kultúrne pamiatky Obce Veľká Lomnica 255
2.3.2 Významné osobnosti 26
2.4 Demografia územia 27
2.5 Charakteristika stavu vybavenosti a obsluhy územia obce 30
2.5.1 Dopravná infraštruktúra 32
2.5.3 Školstvo 33
2.5.4 Občianska infraštruktúra 35
2.6 Ekonomika 35
2.6.1 Nezamestnanosť v obci 36
2.6.2 Vývoj nezamestnanosti v obci 37
3 Swot analýza **40**
3.1. Ľudia a ich záujmové združenia 40
3.2 Technická infraštruktúra a doprava 42
3.3 Ekonomika a služby 43
3.4 Životné prostredie a cestovný ruch 43
3.5 Sociálna infraštruktúra 45
3.6 Hospodárska činnosť 466

3.7 Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja.....47
3.8 Postavenie Obce Veľká Lomnica vzhľadom k štrukturálnym fondom EU.....47
4 Stratégia rozvoja 50
4.1 Odstránenie disparít medzi majoritou a minoritou v Obci Veľká Lomnica, začlenenie osôb zo sociálne znevýhodneného prostredia do spoločnosti 52
4.2 Dosiahnutie štatútu mesta 55
Záver.....56
Zoznam použitej literatúry.....58

Zoznam ilustrácií

Obr. 1 Fotografia Obce Veľká Lomnica..... 12
Obr. 2 Erb obce..... ..13
Obr. 3 Vlajka obce……..……. 13
Obr. 4 Organizačná štruktúra Obce Veľká Lomnica……..…..15
Obr. 5 Mapka územia SR…….....17
Obr. 6 Mapa Prešovského kraja…….……19
Obr. 7 Mapa Veľkej Lomnice……..19
Obr. 8 Územný plán obce…….…22
Obr. 9 Obec Veľká Lomnica 2013…….….25
Obr. 10 Golfový areál Black Storck…….…… 30
Obr. 11 Zrekonštruovaná budova základnej školy…….33

Zoznam tabuliek

Tab. 1 Základné údaje o obci….....22

Tab. 2 NUTS Územná klasifikácia štatistických jednotie……..23

Tab. 3 Katastrálne územie obce……..…….……..29

Tab. 4 Prehľad počtu obyvateľov v obci……..…….…....34

Tab. 5 Vývoj počtu narodených detí k 31.12.2012……..…….……... 35

Tab. 6 Charakteristika stavu vybavnosti v obci……..……..38

Tab. 7 Miera evidovanej nezamestnanosti……..……..44

Tab. 8 Vývoj nezamestnanosti podľa veku…….…….44

Zoznam grafov

Graf Katastrálne územie Obce Veľká Lomnica…….....23

Zoznam skratiek a značiek

LSKP	Lokálna stratégia komplexného prístupu
MRK	Marginalizovaná rómska komunita
IBV	Individuálna bytová výstavba
PHSR	Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja
OcÚ	Obecný úrad
ÚPSVaR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
ZMOS	Združenie miest a obcí Slovenska

ÚVOD

Základnou úlohou Obce Veľká Lomnica je zabezpečiť všestranný rozvoj územia obce a potrieb jeho obyvateľov. Podporným prostriedkom realizácie rozvojových aktivít a úloh obce je dokument „PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VEĽKÁ LOMNICA“ (PHSR).

PHSR je základným programovým dokumentom podpory regionálneho rozvoja na lokálnej úrovni. Nadväzuje na príslušné strategické dokumenty a programové dokumenty podpory regionálneho rozvoja na národnej a regionálnej úrovni. Na národnej úrovni ide predovšetkým o národný rozvojový plán a operačné programy a na regionálnej program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.

Nielen veľké mestá, ale aj obce ako je Veľká Lomnica, prechádzajú určitým vývojom. Ten by mal byť smerovaný a koordinovaný tak, aby čo najlepšie vyhovoval nielen obecným zásadám rozvoja, ale najmä miestnym podmienkam a potrebám obyvateľov. Pri jeho plánovaní je nevyhnutná znalosť územia, pomerov, finančných možností atď. Nezastupiteľné sú však aj odborné znalosti a profesionálny prístup. Ak je zastupiteľstvo obce kombináciou týchto zmienených vlastností, má najlepšie možné podmienky nastaviť smer rozvoja obce tou správnou cestou.

Vychádzajúc z prijatých nariadení obce a schválených zámerov obecným zastupiteľstvom, je vidieť zásadný obrat v smerovaní obce a určovaní priorít do budúceho obdobia. Toto obdobie so sebou nesie veľa zmien. Voľby v roku 2010 pozmenili doterajšie obsadenie orgánov obce. V súčasnom zastupiteľstve obce je zastúpených 50 % ľudí s vysokoškolským vzdelaním.

V prvej kapitole rozoberáme legislatívne zázemie sociálneho a hospodárskeho rozvoja obce, legislatívne zaradenie Obce Veľká Lomnica. V druhej kapitole približujeme sociálno-ekonomickú analýzu obce, demografiu, hospodárstvo, zamestnanosť, vývoj nezamestnanosti. V tretej kapitole analyzujeme silné a slabé stránky, ich príležitosti a ohrozenia vo vybraných oblastiach. V štvrtej kapitole navrhujeme dôležité dlhodobé a strategické ciele, ich naplnením sa zvýši kvalita života v obci a tým sa Obec Veľká Lomnica stane ešte atraktívnejším miestom na život a oddych.

1 Legislatívne zázemie

Podľa Zákona o podpore regionálneho rozvoja (§8 zákona č.539/2008) je program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (ďalej PHSR) strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii.

Dokument zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Obce Veľká Lomnica bol vypracovaný vzhľadom na neaktuálnosť doterajšieho dokumentu na roky 2007 – 2013. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Obce Veľká Lomnica 2014 – 2020 schvaľuje obecné zastupiteľstvo.

Dokument sa delí na analyticko-strategickú časť a programovú časť.

Analyticko-strategická časť obsahuje:

- súhrnnú geografickú, kultúrno-historickú a sociálno-ekonomickú charakteristiku obce
- charakteristiku stavu vybavenosti a obsluhy územia obce
- hodnotenie a analýzu hospodárskej, sociálnej, kultúrnej oblasti
- analýzu väzieb strategických dokumentov v oblasti regionálneho rozvoja s územím obce
- rozvojový potenciál rozvoja územia obce, ktorý určí hlavné smery a priority

Programová časť obsahuje najmä:

- zoznam opatrení a aktivít pre zabezpečenie realizácie PHSR
- inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR
- časový harmonogram realizácie programu hospodárskeho sociálneho rozvoja obce

Komunitný plán sociálnych služieb Obce Veľká Lomnica (KPSS) je súčasťou PHSR, je strategickým dokumentom, ktorý analyzuje stav sociálnych služieb v obci, hodnotí potreby občanov v sociálnej oblasti a navrhuje priority a možnosti pre rozvoj v tejto sfére. Dokument je spracovaný v súlade so Zákonom o sociálnych službách (Zákon 448/ 2008).

Komunitný plán sociálnych služieb Obce Veľká Lomnica upriamuje pozornosť na skupiny občanov najviac sociálne ohrozené. Na základe analýzy situácie patria do sociálne ohrozených skupín seniori, osoby ťažko zdravotne postihnuté a osoby žijúce v osade.

1.1 Poslanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

Vypracovaním programu rozvoja splní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky Európskej únie - princíp programovania. Princíp programovania hovorí, že podpora zo zdrojov Európskej únie sa viaže na vypracovanie programových dokumentov.

Pri hodnotení možností, schopností obcí riešiť svoje hospodárske, sociálne či infraštruktúrne problémy je výrazne preferovaný názor, že tieto problémy zvládne obec iba s pomocou štátu, resp. za pomoci zvonku (štrukturálne fondy). Nedostatok finančných zdrojov je problémom veľkého počtu obcí, ktoré sú ešte stále odkázané i na mimoobecné zdroje financií. (Gajdoš, Pašiak, 2008) Programovým dokumentom na úrovni obce je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Možnosť získať verejné zdroje z rozpočtu EÚ a národného rozpočtu Slovenskej republiky je previazaná na schopnosť obce spolufinancovať rozvojové projekty z vlastných zdrojov, prípadne zo zdrojov súkromných investorov. Prehľadné usporiadanie rozvojových zámerov do podoby programu rozvoja umožní obci zorientovať sa v škále dostupných podporných zdrojov, ako aj podmienok sprevádzajúcich získanie týchto zdrojov. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce nenahrádza územnoplánovaciu dokumentáciu a územnoplánovacie podklady, ale patrí medzi ostatné podklady využívané v územnoplánovacej činnosti. Na úrovni obce je základným územnoplánovacím dokumentom Územný plán obce alebo zóny, podľa ktorého je v zmysle stavebného zákona riadený rozvoj obce a celá stavebná činnosť na katastrálnom území obce. Na základe stavebného zákona (Zákon č. 50/1976 o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov a o doplnení niektorých zákonov) pre Obec Veľká Lomnica územný plán nie je povinným programovým dokumentom.

Program hospodárskeho rozvoja jasne stanoví rozvojové priority, ktoré umožnia Obci Veľká Lomnica realizovať dlhodobý rozvoj založený na cielenej stratégii a nie na náhlych, nekoordinovaných rozhodnutiach. Program obce posilní obec v uvedomení si vlastnej

jedinečnosti a vlastného prínosu pre prosperitu Severného Spiša, širšieho regiónu Prešovského kraja, štátu a Európskej únie.

Obec získa z programu rozvoja obce informácie do analytickej časti projektov. Taktiež získava z tohto dokumentu informácie o možných partneroch a iných zámeroch v obci, ktoré súvisia s jej projektmi.

Podpora regionálneho rozvoja v Obci Veľká Lomnica je zameraná najmä na:

- komplexné využívanie vnútorného rozvojového potenciálu územia – prírodných, kultúrnych, materiálnych, finančných, ľudských a inštitucionálnych zdrojov,
- rozvoj hospodárstva a podnikateľského prostredia v regióne s cieľom zvýšiť jeho produktivitu, optimalizovať štruktúru hospodárstva, podporiť vytváranie nových pracovných miest a stabilizáciu ohrozených pracovných miest,
- podporu rozvoja ľudských zdrojov vrátane zvyšovania vzdelanostnej úrovne, kvalifikácie a zlepšovania prípravy detí a mladých dospelých na trh práce,
- predchádzanie sociálneho vylúčenia a zmierňovanie jeho negatívnych dôsledkov, podporu rovnosti príležitostí na trhu práce a podporu znevýhodnených komunít,
- rozvoj cestovného ruchu,
- medzištátnu, cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu v oblasti regionálneho rozvoja v záujme trvalo udržateľného rozvoja regiónu,
- zachovanie identity a rozvoj kultúry a starostlivosť o kultúrne dedičstvo regiónov a sídiel
- ochranu prírody, zveľaďovanie životného prostredia a efektívne využívanie prírodných zdrojov regiónu a využívanie alternatívnych zdrojov energie,
- rozvoj občianskej vybavenosti a rozvoj služieb v regióne,
- rozvoj telesnej kultúry, športu a turistiky.

1.2 Proces tvorby programu rozvoja Obce Veľká Lomnica

Programovacie obdobie 2014 – 2020, legislatívne úpravy, nové vedenie obce, ciele a úlohy vyplývajúce z PHSR na roky 2007 – 2013 podnietili novú samosprávu Obce Veľká Lomnica aktualizovať dokument.

Podklady na spracovanie SWOT analýzy sme aktualizovali na základe relevantných dokladov Obecného úradu Veľká Lomnica, matrikou Veľká Lomnica, ÚPSVaR-om, Katastrálnym úradom v Kežmarku, Štatistickým úradom v Prešove a inými inštitúciami. V procese tvorby PHSR Veľká Lomnica bola v priebehu roka 2013 aktualizovaná analýza súčasného ekonomického a sociálneho života v obci, doplnené a upravené strategické ciele a vypracovaný prehľad rozvojových zámerov, ktoré sú usporiadané pod strategické ciele.

Pre formovanie strednodobých a dlhodobých strategických cieľov obecnej samosprávy je dôležité vytýčenie vízie rozvoja obce, ktorá umožní z dlhodobého hľadiska programové plánovanie a tak účelné a efektívne využívanie verejných prostriedkov v prospech obyvateľov. Vychádzajúc zo SWOT analýzy, porovnania silných a slabých stránok, využitia možných príležitostí je vízia miestnej samosprávy zameraná na cestovný ruch.

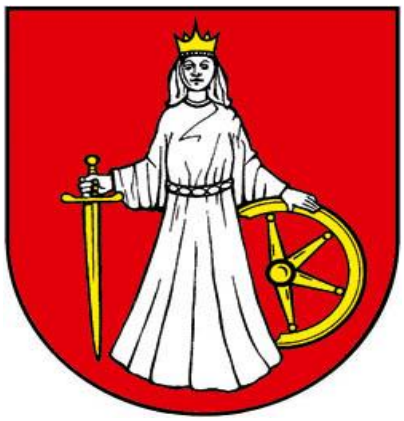
STRATEGICKÁ VÍZIA:

„Obec Veľká Lomnica je dynamicky sa rozvíjajúca obec v podhorí Vysokých Tatier s atraktívnym prostredím stimulujúcim rozvoj cestovného ruchu, s bohatou ponukou na oddych, regeneráciu síl domácich aj zahraničných návštevníkov, ktorá v značnej miere prispeje k zvyšovaniu kvality života obyvateľov obce. Veľká Lomnica bola, je a bude vstupnou bránou do Vysokých Tatier a svojou významnou polohou zabezpečí trvalo udržateľný rozvoj nielen v katastrálnom území obce ale aj v celom regióne.“

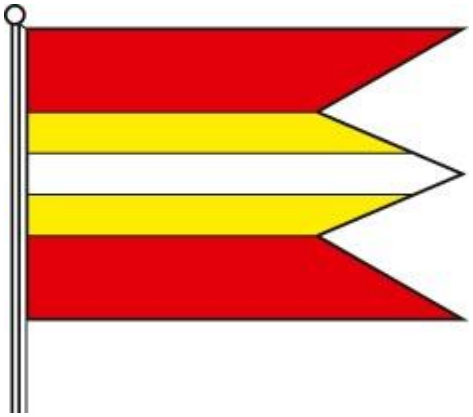

Obr. 1 Fotografia Obce Veľká Lomnica

1.3 Legislatívne zaradenie Obce Veľká Lomnica

Obr. č. 2 Erb obce

Obr. č. 3 Vlajka obce

Obec Veľká Lomnica ako samostatný samosprávny územný celok Slovenskej republiky bola zriadená Zákonom SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení **a to dňom volieb do orgánov samosprávy obcí t.j. v dňoch 23 a 24. 11. 1990**. Obec združuje občanov, ktorí majú na jej území trvalý pobyt, je právnickou osobou a za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a vlastnými príjmami.

Obec má právo združovať sa s inými obcami, v prípade Obce Veľká Lomnica je to Spoločný stavebný úrad pre obce Veľká Lomnica, Lendak a Tatranská Javorina a matričný obvod pre obce Veľká Lomnica, Stará Lesná a Huncovce v záujme dosiahnutia spoločného prospechu, má právo na svoj znak a právo používať ho pri výkone samosprávy obce. Vo svojej samosprávnej činnosti sa riadi legislatívou, zákonmi NR SR , Zákonom o obecnom zriadení 369/1990 Zb. , štatútom obce a prijatými uzneseniami obecného zastupiteľstva a všeobecnými záväznými nariadeniami obce.

1.3.1 Riadenie samosprávy

V roku 2010 prebehli voľby do orgánov samosprávy. Ustanovujúce obecné zastupiteľstvo sa konalo 11.1.2011.

Samosprávu Obce Veľká Lomnica tvoria:

1. **Orgány obce** (volebné obdobie 2010-2014)**:**

Obecné zastupiteľstvo (11 poslancov) – Ing. Robert Maguth, Ing. Štefan Precák, Ing. Štefan Dupľák, Ing. Ivan Kubík, Ing. Darina Korfantová, Ing. Katarína Krajňáková, Mgr. Ingrid Bašistová, Mgr. Matej Baksa, Ľubomír Kiška, Štefan Kiška, Jozef Kiska

Starosta obce – Mgr. Peter Duda

2. **Poradné orgány** (volebné obdobie 2010-2014)**:** predstavujú komisie zriadené pri obecnom zastupiteľstve:

- Komisia finančná a správy obecného majetku,
- Komisia pre výstavbu, územné plánovanie a služby,
- Komisia pre ochranu verejného poriadku, vnútorných a organizačných vecí,
- Komisia sociálnych vecí a zdravotníctva,
- Komisia pre rozvoj, vzdelávanie, kultúru, mládež a šport,
- Komisia pre rozvoj cestovného ruchu a propagácie obce,
- Komisia pre ochranu verejného záujmu.

3. **Výkonný orgán obce (od 1.9.2012) :**

- Prednosta obecného úradu,
- Sekretariát,
- Oddelenie ekonomických činností, evidencie obyvateľstva, daní a poplatkov, sociálnych služieb,
- Oddelenie ochrany životného prostredia, civilnej ochrany, správy cintorína, malých obecných služieb, obecnej logistiky,
- Obecná polícia,
- Matričný úrad,
- Stavebný úrad.

4. **Rozpočtové organizácie:**

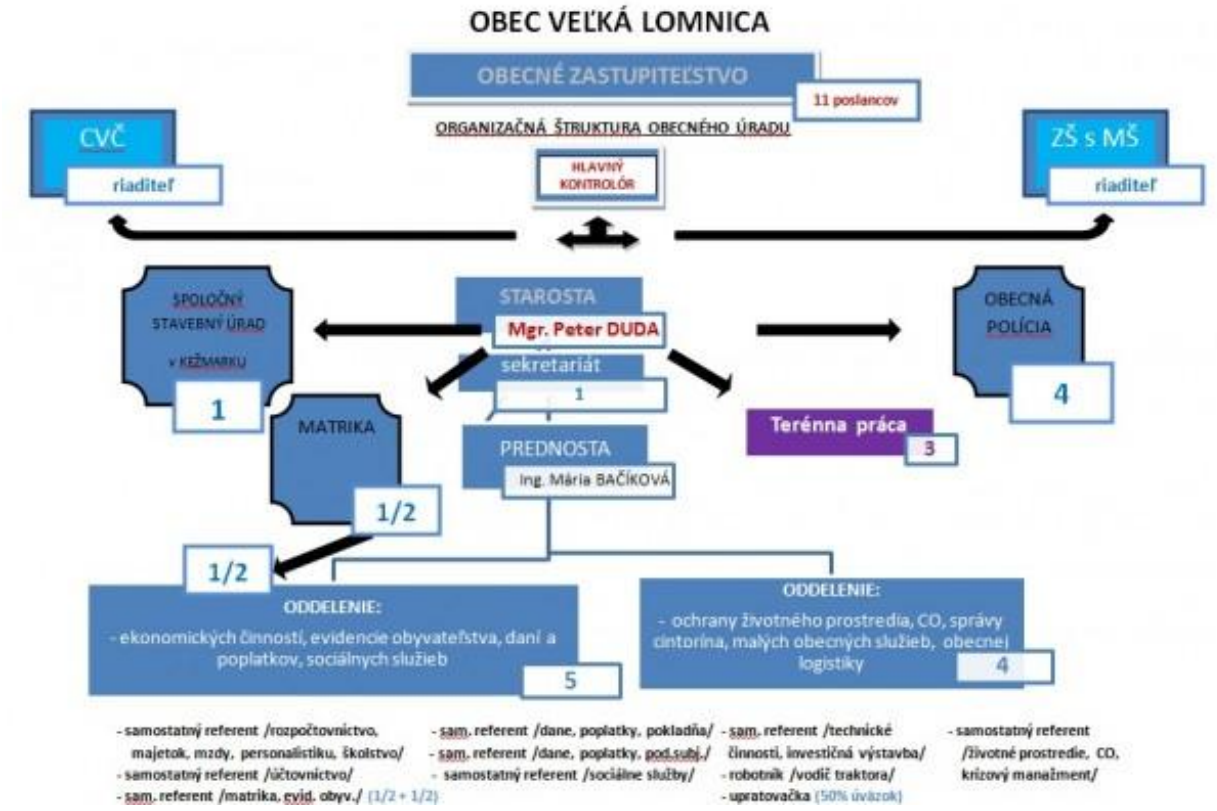
- Základná škola s materskou školou, Školská 267, 059 52 Veľká Lomnica,
- Centrum voľného času, Školská 267, 059 52 Veľká Lomnica.

5. **Obyvatelia obce s právom:**

- voliť orgány samosprávy obce a byť zvolený do orgánu samosprávy obce,
- hlasovať o dôležitých otázkach života a rozvoja obce prostredníctvom miestneho

referenda,

- zúčastňovať sa na zhromaždeniach obyvateľov obce a vyjadrovať na nich svoj názor a zúčastňovať sa na zasadnutiach obecného zastupiteľstva,
- obyvateľ obce sa podieľa na rozvoji a zveľaďovaní obce a poskytuje pomoc orgánom obce (Zákon 369/1990 Zb.).

Obr. 4 Organizačná štruktúra Obecného úradu vo Veľkej Lomnici

2 Sociálno-ekonomická analýza a identifikácia možnosti jej rozvoja

2.1 Začlenenie, poloha a rozloha obce

Obec Veľká Lomnica patrí do regiónu Spiš. Veľká Lomnica je súčasťou Oblastnej organizácie cestovného ruchu Vysoké Tatry – Podhorie. Po organizácii Región Vysoké Tatry spojilo svoje sily v prvej fáze sedem podtatranských obcí – Veľká Lomnica, Stará Lesná, Nová Lesná, Veľký Slavkov, Mlynica, Štôla a Liptovská Teplička, dva podnikateľské subjekty a Združenie cestovného ruchu zo Starej Lesnej. Nová oblastná organizácia cestovného ruchu má názov „Vysoké Tatry – Podhorie“. Nová organizácia je otvorená aj ďalším obciam, podnikateľom a združeniam v podtatranskom regióne a tiež neziskovým organizáciám. Dlhodobým záujmom je postupne prepojiť ponuku služieb a atraktivít obcí v celej podhorskej oblasti pod Vysokými Tatrami.

Občianske združenie ProTatry vzniklo na základe zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov za účelom vytvorenia miestnej akčnej skupiny ako verejno - súkromné partnerstvo (MAS) pracujúce v opatreniach osi 4 Leader z Programu rozvoja vidieka. Prístupom LEADER chce ProTatry o.z. zapojiť obyvateľstvo do tvorby stratégie miestneho rozvoja. Snahou je podporovať ľudí v regióne, aby vzájomnou spoluprácou prekonali nové problémy, ktoré trápia vidiecke oblasti. Podľa predsedu predstavenstva ProTatry o.z. druženie vzniklo na základe signálov od nespokojných obyvateľov, miestnych podnikateľov a návštevníkov Tatier: „Potreby a nedostatky musí niekto pomenovať a nájsť logické riešenia, ktoré budú v spoločnom záujme ľudí , verejnej správy a komerčných subjektov pôsobiacich v tomto regióne. Budeme radi , ak sa ProTatry stane nástrojom na realizáciu týchto pozitívnych zmien.“

Poloha	Východné Slovensko
Názov kraja	Prešovský
Región	Spiš
Okres	Kežmarok
Kód obce	524000
PSČ	059 52
Telefónne smerové číslo	052
Nadmorská výška	678 m. n. m.
GPS	49°06’41”S 20°21’38”V
Rozloha	19, 12 km²
Počet obyvateľov	4 389 (k 31.12.2012)
Hustota obyvateľov na km²	224 obyvateľov/km2

Tab. 1 Základné údaje o obce

Zdroj: http://app.statiéstics.sk/mosmis/sk/run.html, vlastné spracovanie

Obec Veľká Lomnica je legislatívne zaradená do Prešovského samosprávneho kraja, okres Kežmarok.

Obr. 5 Mapka územia SR

Zdroj: SARIO

V súvislosti so vstupom Slovenska do Európskej únie je potrebné uviesť aj štatistické územné jednotky, ktoré boli zavedené pre potreby štatistického sledovania sociálnej a ekonomickej situácie v jednotlivých regiónoch a pre potreby realizácie regionálnej politiky.

NUTS I	NUTS II	NUTS III (kraje)	NUTS IV (okresy)	NUTS V (obce)
Slovenská republika	Bratislavský kraj	Bratislavský	8	73
	Západné Slovensko	Trnavský	7	251
		Trenčiansky	9	276
		Nitriansky	7	354
	Stredné Slovensko	Žilinský	11	315
		Banskobystrický	13	516
	Východné Slovensko	Prešovský	Kežmarok	Veľká Lomnica
		Košický	11	440
SR spolu	4	8	79	2891

Tab. 2 NUTS klasifikácia územno-štatistických jednotiek na Slovensku

Zdroj: Schwartzová et al. (2004), vlastné spracovanie

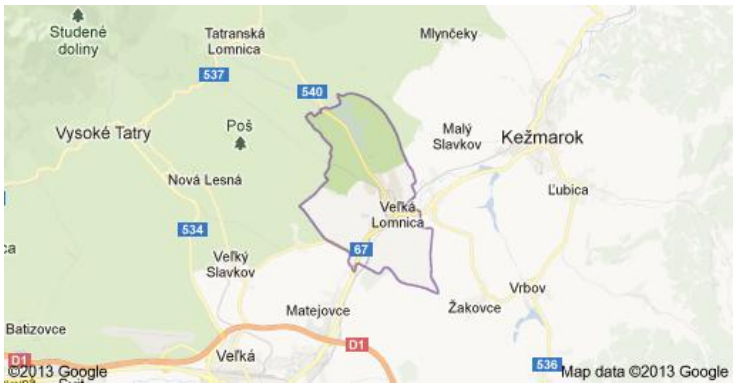

Obrázok 6 Mapa Prešovského kraja

Zdroj: http://www.po-kraj.sk/sk/fakty/zakladne-informacie/okresy/

Kataster Obce Veľká Lomnica leží v strede juhovýchodnej časti geomorfologického celku Podtatranská kotlina a v nej na styku štyroch geomorfologických častí: východného výbežku Popradskej roviny, Lomnickej, Vrbovskej a Kežmarskej pahorkatiny na sútoku rieky Poprad so Skalnatým potokom. Je rozdelený riekou Poprad na dva morfologicky odlišné celky. Katastrálne územie Obce Veľká Lomnica je v dotyku so susednými katastrálnymi územiami obcí Huncovce, Stará Lesná, Matejovce.

Doteraz známe, ale najmä novoobjavené prírodné danosti severnej časti chotárneho územia, ako sú priaznivé parametre geotermálnej vody z vrtu GVL-1 a zistené bioklimatické hodnoty tohto prírodného prostredia dávajú jedinečné predpoklady pre vybudovanie termoklimatických kúpeľov v tejto časti územia.

Obrázok 7 Mapa Veľkej Lomnice

2.2 Územný plán

Územný plán je základným prvkom pri plánovaní rozvoje obce. Vhodným naplánovaním a zmenou územného plánu obce je možno pripraviť zázemie pre budúce investičné akcie, zmeniť využitie doteraz nevhodne využitých plôch a pozemkov obce a pripraviť tak zázemie pre následný rozvoj obce.

Územné plánovanie je sústavná činnosť, ktorá usmerňuje rozvoj určitého územia tak, aby bol vyvážený a aby pritom boli chránené verejné i súkromné záujmy. Pri územnom plánovaní je potrebné brať ohľad na väzby jednotlivých prvkov a štruktúr umiestnených v priestore. Základným princípom územného plánovania je presadzovanie udržateľného rozvoja územia, to znamená dosiahnutie rovnováhy medzi cieľmi ekonomickými, sociálnymi a ekologickými takým spôsobom, aby neboli ohrozené potreby budúcich generácií.

Orgánom územného plánovania pre Veľkú Lomnicu je Obec Veľká Lomnica, jej úlohou je na základe reálneho stavu, budúcich potrieb a regulatívov zaisťovať podklady územného plánovania a vyhotovovať územne plánovaciu dokumentáciu svojho právneho územia.

Pre zabezpečenie hlavných zásad rozvoja územia podľa Územného plánu Obce Veľká Lomnica sa určujú tieto základné záväzné regulatívy:

- Rozvíjať Obec Veľká Lomnica ako sídlo ležiace /podľa ÚPN – VÚC Prešovského kraja/,
- Na nadregionálnej sídelnej Kežmarsko - Ľubovnianskej rozvojovej osi tretieho stupňa Poprad – Kežmarok - Stará Ľubovňa - Spišská Stará Ves,
- V ťažisku osídlenia Slovenskej republiky druhej úrovne t.j. v popradsko-spišskonovoveskom ťažisku osídlenia a vytvárať podmienky pre rozvoj ekonomických, sociálnych a dopravných väzieb so susednými mestami Poprad, Kežmarok a Vysoké Tatry.

- Za základné limity rozvoja Obce Veľká Lomnica považovať nasledovné:

- Katastrálne územie Veľká Lomnica sa nachádza v 1. (južná časť katastra) a 2. stupni (severná časť katastra) ochrany prírody Tatranského národného parku,
- Prioritná funkcia obce – bývanie a rekreácia (cestovný ruch).

V súčasnosti je neaktuálny z dôvodov:

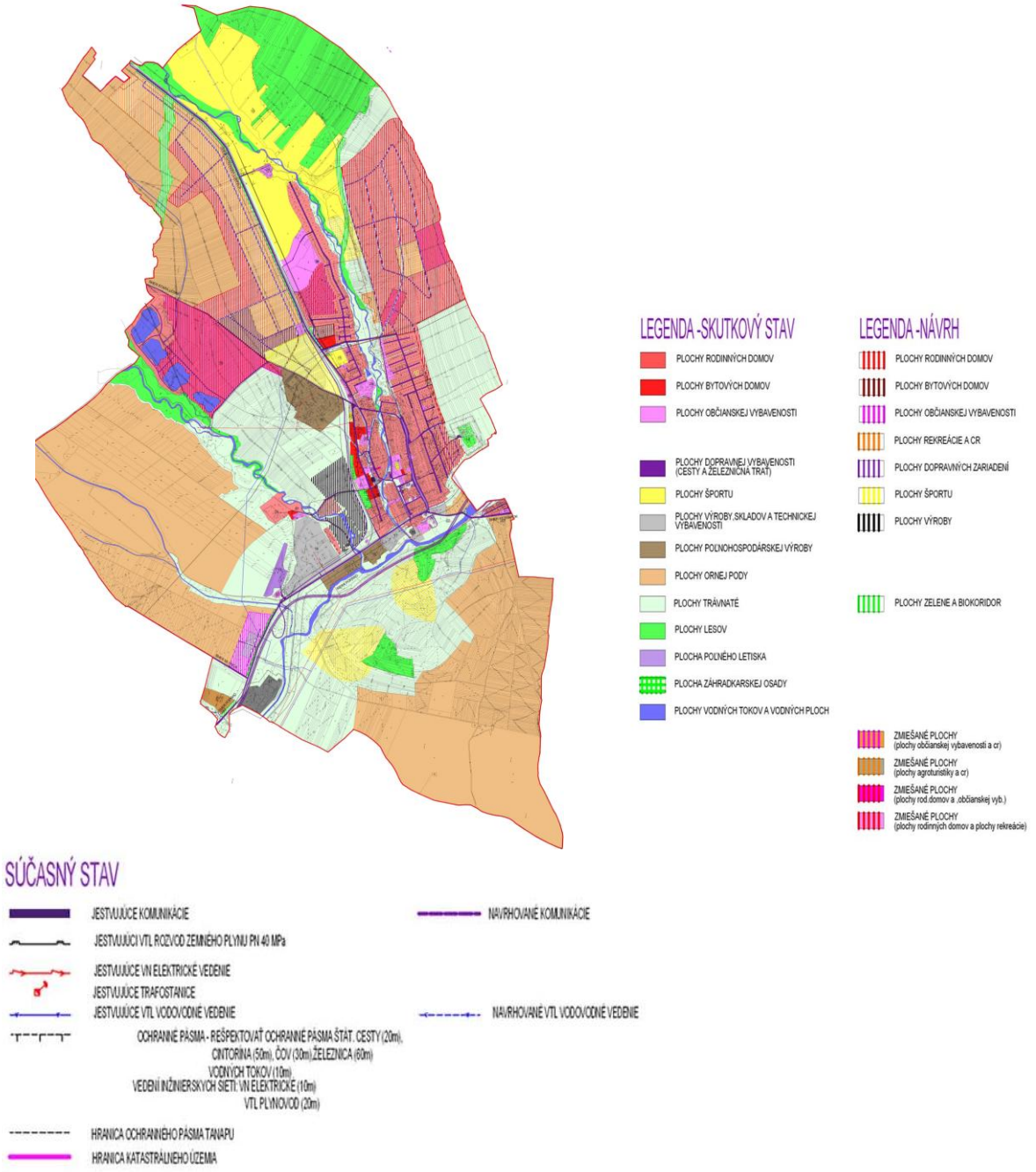
- navrhované IBV a KBV sú na záhradách rodinných domov – zmenou spoločenského zriadenia pozemky sa nedajú majetkovo vysporiadať,
- je zmena vo vedení preložka štátnej cesty I/67 Poprad – Kežmarok,
- riešené územie nezahŕňa súčasne zastavané územie obce,
- je schválených 22 čiastkových zmien a doplnkov územného plánu.
  Jestvujúci územný plán zóny bol schválený dňa 18. novembra 2002 obecným zastupiteľstvom Obce Veľká Lomnica, uznesením č. 322/2002 na Územný plán Obce Veľká Lomnica.

Poloha obce s priamou dostupnosťou miest, centier cestovného ruchu prírodného a historického charakteru predurčujú obec na dynamický rozvoj v oblasti vytvárania podmienok pre bývanie a cestovný ruch.

V rámci štruktúry osídlenia je základná funkcia **obytná** (dostupnosť pracovných miest aj mimo katastra obce, vhodné dopravné napojenie a dostupnosť susedných sídiel). Ďalšími funkciami v aspekte osídlenia sú funkcie:

- **rekreačná** – dostupnosť centier cestovného ruchu a historických pamiatok, golfové ihrisko nadregionálneho významu, geotermálny vrt, príprava realizácie aquaparku - táto funkcia je v možnostiach ubytovania (súkromné a hotelové), poskytovania služieb (reštauračné, športové a pod.),
- **poľnohospodárska funkcia** – jestvujúci poľnohospodársky dvor, sídlo Slovosiva – výskumný ústav zemiakarský, záhradkárska osada a pod.,
- **výrobná funkcia** – obec je sídlom viacerých výrobných firiem: stavebná výroba – EKOPRIM, PRASTAV, Inžinierske stavby, stolárstvo HELLO, potravinárska výroba – THYMOS,
- **športová funkcia** – areál golfového ihriska (nadregionálny význam), futbalové ihrisko, tenisové kurty, navrhovaný lyžiarsky areál,
- **funkcia vzdelávania** – základná škola aj pre Obec Stará Lesná,
- **funkcia kúpeľná** – využitie jestvujúceho geotermálneho vrtu, pre navrhované kúpaliská s vodnými atrakciami.

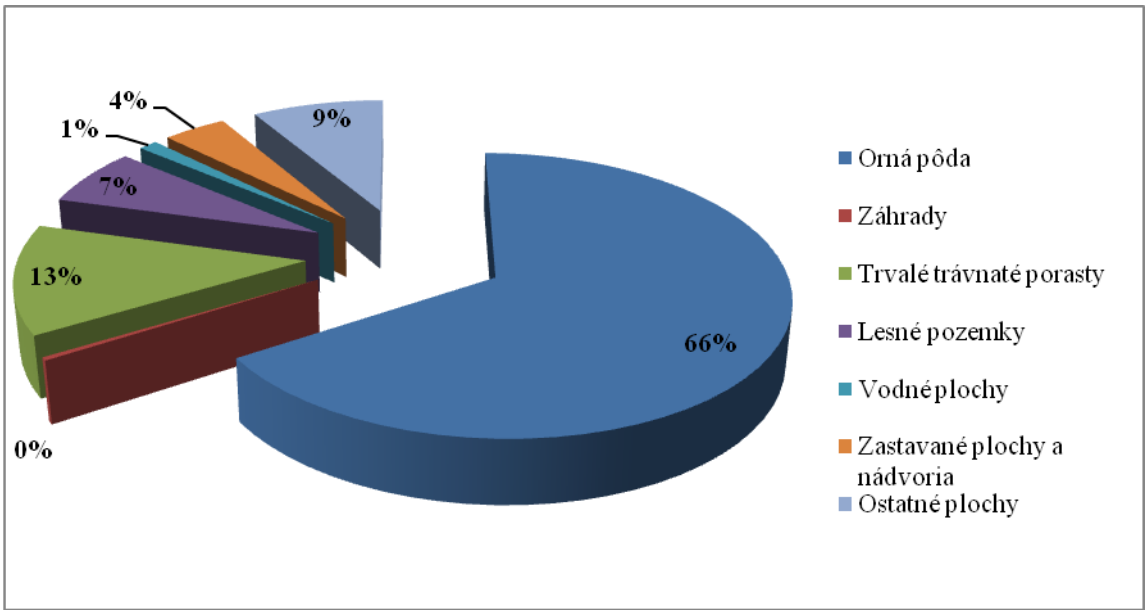
Obecné zastupiteľstvo schvaľuje zmeny územného plánu v súlade so strategickým plánom rozvoja obce, po prehodnotení zámerov a a ich odporúčaní komisiou pre rozvoj, územné plánovanie a výstavbu.

Obr. č.8 Územný plán Obce Veľká Lomnica

Katastrálne územie Obce Veľká Lomnica	Celková výmera KÚ v m^2
Orná pôda	22 230 804
Záhrady	125 775
Trvalé trávnaté plochy	4 336 147
Lesné pozemky	2 289 821
Vodné plochy	412 825
Zastavané plochy a nádvoria	1 393 287
Ostatné plochy	2 884 223
SPOLU	33 672 882

Tabuľka 3 Katastrálne územie Obce Veľká Lomnica

Graf 1 Katastrálne územie obce Veľká Lomnica (celková výmera v m²)

Zdroj: Správa katastra Kežmarok

Ako vidíme z grafu, Obec Veľká Lomnica má vo svojom katastri dostatok ornej pôdy, ktorá môže byť vhodná pre investorov na zástavbu priemyselných a logistických parkov, ako aj záujemcom o výstavbu rodinných domov.

2.3 História Obce Veľká Lomnica

V katastri obce sa nachádza opevnené sídlisko z konca doby kamennej a začiatku doby bronzovej, nazývané Burchbrich. Začiatok osídlenia je spojený s ľudom s badenskou kultúrou, ktorý sa tu bez násilného prerušenia dožil doby bronzovej. Zánik hradiska nastal v dobe otomanskej kultúry. Bolo tu odkrytých viac ako 70 drobných hlinených zvieracích plastík, tiež kolieska kultových vozíkov, napodobeniny kamenných sekeromlatov, plochých hlinených idol a terčíky črepov z nádob. Ekonomickú základňu tvoril chov domácich zvierat a pastierstvo. Rozvinutá bola textilná výroba, doložená veľkým počtom hlinených praslenov. Otomanská civilizácia na Spiši bola asi v 15. stor. p.n.l. náhle prerušená. Na území Veľkej Lomnice však žili ľudia aj v ďalších obdobiach vývoja. Od prvého storočia n.l. sa tu usadili Kelti. Svedkami doby rímskej sú nálezy rímskych mincí z 2 – 3. stor. a z čias Veľkomoravskej ríše sa vo Veľkej Lomnici našla železná hrivna a slovanská keramika. Hoci dejiny Lomnice začínajú v praveku, Veľká Lomnica vystupuje pod svojím menom až v roku 1257. Vtedy totiž daroval uhorský kráľ Ondrej II. jednému zo svojich dvoranov, Adolfovi, a jeho sestre Gertrúde, dvornej dáme, časť územia horného Spiša. Adolf so svojou sestrou a jej manželom založili rod Berzeviczyovcov. Sídlom tohto rodu sa na dlhú dobu stala Veľká Lomnica. Názov obce dokazuje, že okolie bolo osídlené Slovanmi a prví osadníci boli Slováci. Až neskôr, v polovici 13. storočia, sa medzi nimi usadili aj prichádzajúci nemeckí kolonisti, ktorí postupne v obci nadobudli prevahu. Veľká Lomnica sa dlho spomínala len ako Lomnica, ale keď v 14. storočí neďaleko nej vznikli ďalšie dve obce s rovnakým názvom, bolo potrebné ich diferencovať. A tak v roku 1361 nachádzame už pomenovanie „Magna Lomnitz“, teda „Veľká Lomnica“. Prvé presné údaje o zložení a počte obyvateľstva pochádzajú z roku 1700, keď v obci bolo 692 obyvateľov. Z nich bolo 28 gazdov, 46 želiarov a 7 kurialistov. V 18. storočí vypukol v obci mor a spôsobil, že polovica obyvateľov vymrela. Do prázdnych domov prichádzalo nové obyvateľstvo, ktoré v obci začínalo nový život. Prichádzali predovšetkým Nemci, a tak až dve tretiny obyvateľstva majú nemecký pôvod. V 18. storočí si tu dal rod Berzeviczyovcov vybudovať dva kaštiele, nižný – pôvodne pevnosť – bol zbúraný a na jeho mieste bol postavený nový reprezentatívny kaštieľ talianskymi architektmi. Vyšný kaštieľ stál uprostred obce, bol prebudovaný na barokový kaštieľ. Na prelome 19. a 20. storočia bola obec z hľadiska zamestnania pomerne málo diferencovaná a väčšina obyvateľov žila z malého výnosu z pôdy. To zapríčinilo veľkú vlnu vysťahovalectva, keď viac než jedna

tretina obyvateľov odišla za prácou do Ameriky. (Kolektív autorov, 2008, s.26 - 63).

Obr. č.9 Obec Veľká Lomnica 2013

2.3.1 Kultúrne pamiatky Obce Veľká Lomnica

Medzi najhodnotnejšie historické stavby vo Veľkej Lomnici môžeme bez pochýb zaradiť kostoly. Katolícky kostol pochádza z roku 1412 a je zasvätený sv. Kataríne. Do kostola dnes vedie jediný vchod, ktorý sa nachádza vo veži. Pri reštaurácii sa však zistilo, že kostol mal pôvodne až tri vchody. Jeden pre obyvateľov obce, jeden do veže a špeciálny vchod, ktorý smela využívať len rodina Berzeviczy. V interiéri kostola zaujmú tri oltáre, pričom najstarší z nich pochádza z roku 1793. Za ním sa nachádza dvojité gotické okno zvonku zamurované a krstiteľnica zo začiatku 16. storočia. Pred evanjelickým kostolom, ktorý stojí dodnes, stál starý evanjelický kostol. Tento kostol museli však Lomničania v čase protireformácie zbúrať. Právo postaviť nový kostol získali až tolerančným patentom Jozefa II. So stavbou sa začalo v roku 1784 a už roku 1785 sa tam konali bohoslužby. Ku kostolu bola začiatkom 20. storočia pristavaná veža v neogotickom štýle s románskymi oknami. Od roku 1909 vežu zdobia hodiny. V obci sa zachovali aj dva kaštiele. Kaštieľ z

roku 1757, postavený na mieste staršej kúrie talianskymi architektmi, sa nachádza približne v strede obce. V súčasnosti bol kaštieľ prebudovaný na reštauračné zariadenie. Starší kaštieľ, postavený v roku 1581, dali Berzeviczyovci prebudovať v roku 1772 v barokovom štýle na reprezentatívnu kúriu. Tento kaštieľ sa nachádza na kraji dediny smerom na Kežmarok.

Z etnického dedičstva sa zachoval ľudový kroj, šitý výlučne z ľanového plátna. Dnes folklór vystupuje ako súčasť etnického dedičstva a v uliciach Veľkej Lomnice sa s ním môžeme stretnúť len zriedkavo pri významných udalostiach, napr. pri výstupe folklórnych tanečných súborov alebo pri oslave niektorých sviatkov, ako sú Hromnice, počas dedinského odpustu a podobne. V súčasnosti Folklórny súbor Lomničan a Detský folklórny súbor Lomničanik pôsobí pri Občianskom združení Klubu priateľov Lomničanu. V činnosti im naďalej pomáha Obecný úrad vo Veľkej Lomnici, pod ktorým pôsobí už viac rokov.

Najvýznamnejšie dedinské religijné podujatie sú hody, v tejto časti Slovenska nazývané odpustom. Patrónkou dediny je svätá Katarína, a tak sa aj odpustová slávnosť koná každý rok 25. novembra. (Kolektív autorov, 2008, s.394 - 415).

2.3.2 Významné osobnosti

Veľká Lomnica má jednu zvláštnosť. Dve histórie. Jedna sa ukončila na začiatku roku 1945 odchodom nemeckého obyvateľstva a hneď za ňou sa začala písať druhá: príchodom slovenského obyvateľstva z takmer sto rôznych miest a obcí. Pár desaťročí - ako predpisovala vtedajšia povojnová ideológia – sa príslušníci druhej histórie dištancovali od tej prvej. Nepatrné „zvyšky“ starých obyvateľov po nemecky či maďarsky rozprávať nesmeli a boli radi, že ich nová republika vôbec trpí.

Na celkovom rozvoji obce sa podieľali osobnosti, ktoré sa vo Veľkej Lomnici narodili, žili, pôsobili alebo svojou činnosťou výrazne zasiahli do napredovania obce a jej obyvateľov. Nasledovný zoznam je zoradený chronologicky, kde uvádzame mená a zameranie najvýznamnejších osobností Obce Veľká Lomnica.

Hans Broos (*9.10.1921 Veľká Lomnica - +23.8.2011) – architekt, pedagóg. Študoval na Univerzite v Prahe, ale kvôli druhej svetovej vojne sa presťahoval do Nemecka, kde vyštudoval Technickú univerzitu. Pracoval ako asistent profesora Eiermanna, jedného z najznámejších osobností povojnovej obnovy nemeckých miest. Popritom pracoval na

niektorých iných projektoch ako architekt. V roku 1953 opustil Nemecko a smeroval na juh Brazílie. Z jeho tvorby pochádzajú náboženské a priemyselné stavby, verejné budovy, urbanistické a rezidenčné projekty.

Mátyás Vitéz (Wavrek) (*8.11.1891 Veľká Lomnica - + 10.9.1978 Budapešť**) –** akademický maliar, pedagóg. Patril k významným uhorským, neskôr maďarským maliarom v 20. Storočí. Aj napriek tomu, že sa narodil vo Veľkej Lomnici, na Slovensku je takmer neznámy. Maľoval gotické a barokové interiéry kostolov, krajinky a roľníkov Novohradskej župy.

Andor von Spóner (* 4.2.1842 Veľká Lomnica - +22.11.1917 Veľká Lomnica), politik, právnik, spisovateľ, šachista, mecenáš turizmu vo Vysokých Tatrách. V roku 1871 sa stal čestným hlavným stoličným notárom. Miloval krásnu literatúru a prekladal maďarským autorov do nemčiny a nemeckých (Heine) do maďarčiny. Patril k výborným šachistom – bol priekopníkom kompozičného šachu. V rokoch 1878-1883 bol poslancom uhorského snemu, podobne predtým ako jeho otec.

Gregor František Berzeviczy (*15.6.1763 Veľká Lomnica - +23.2.1822 Veľká Lomnica) - právnik, osvietenec, národohospodár, reformátor, ktorý bol známy nielen svojou náboženskou, ale aj národnostnou toleranciou a propagoval latinčinu ako spoločný jazyk národov v Uhorsku. (Kolektív autorov, 2008, s.418-436).

2.4 Demografia územia

Demografická štatistika sledovaného územia zabezpečuje zber a spracovanie údajov, ktoré sú potrebné pre domácich užívateľov aj pre inštitúcie. Z predmetu poznávania demografie vyplýva prepojenie na ďalšie vedné disciplíny (biológia, psychológia, lekárske vedy, geografia, etnografia, sociológia, ekonómia) ako aj významný vplyv demografických procesov na fungovanie ľudskej spoločnosti. Záujem sústreďujeme na demografiu najmä v súvislosti s rodinnou politikou, so systémom sociálnej politiky a aplikácie poznatkov v oblasti územného plánovania. Spracovanie a triedenie demografických údajov sú pre potreby dokumentu postačujúce.

Tabuľkové a grafické časti v PHSR sú zamerané na spracovanie údajov a demografických analýz, no nevenujú sa štúdií a vývoju demografických teórií a ani demografickým modelom.

Demografia územia Obce Veľká Lomnica sa zaoberá štúdiom reprodukcie populácie, kde predmetom sú udalosti a procesy súvisiace s populáciou v obci počas sledovaného obdobia. Rozdelenie obyvateľstva podľa určitého spoločného znaku vytvára konkrétnu populačnú štruktúru. K základným demografickým štruktúram patrí pohlavná a veková štruktúra, ktoré významne ovplyvňujú jednotlivé demografické procesy - pôrodnosť, úmrtnosť, potratovosť, sobášnosť, rozvodovosť, migráciu atď. Reprodukčné správanie ovplyvňujú i ďalšie štruktúry – rodinný stav, vzdelanie, národnosť a náboženské vyznanie.

V obci sa v Územnom pláne vyčlenili pozemky pre individuálnu bytovú výstavbu, čo zníži migráciu mladých obyvateľov obce do mesta. Nakoľko ľudia v súčasnosti hľadajú možnosti bývania v tichšom vidieckom prostredí, možno počítať aj s prisťahovaním obyvateľov. Každoročný prírastok obyvateľov v obci predstavuje pozitívny ukazovateľ pre rozvojový potenciál obce.

Rok	Počet obyvateľov	Z toho marginalizované skupiny obyvateľov
2000	3 586	1 254
2001	3 641	1 311
2002	3 691	1 334
2003	3 728	1 380
2004	3 779	1 427
2005	3 809	1 485
2006	3 924	1 548
2007	3 997	1 630
2008	4 109	1 705
2009	4 129	1 837
2010	4 249	1 898
2011	4 316	1 941
2012	4 383	2 015

Tabuľka 4 Prehľad počtu obyvateľov v obci

Zdroj: Matričný úrad vo Veľkej Lomnici

Počet narodených detí	2008	2009	2010	2011	2012
Počet všetkých narodených detí	109	121	98	119	101
Počet detí MRK	79	90	82	98	85

Tabuľka 5 Vývoj počtu narodených detí v Obci Veľká Lomnica k 31.12.2012

Zdroj: Matričný úrad Veľká Lomnica, vlastné spracovanie

Údaje vývoja počtu detí sme získali zapísaním narodenia dieťaťa v matrike vo Veľkej Lomnici.

Z hľadiska reprodukcie obyvateľstva má mimoriadny význam počet narodených. Ovplyvňuje ho však veľkosť sledovanej populácie a aj veľkosť časovej jednotky, v ktorej sa počet narodených zisťuje.

V Obci Veľká Lomnica môžeme dlhodobo sledovať priaznivú populačnú klímu vzhľadom na nárast počtu narodených detí, ako aj ostatných ukazovateľov plodnosti. Počet narodených detí sa už od roku 2008 pohybuje v priemere na počte 80 detí ročne.

Počet detí narodených matkám v osade Nový Dvor tvorí priemerne 75 % všetkých detí narodených v obci. Tu by sme poukázali na to, že štatistické údaje z roku 2011 uvádzajú počet občanov MRK 1 138, zatiaľ čo v obci evidujeme viac ako 2000.

„V rámci Lokálnej stratégie komplexného prístupu si obec dala za cieľ vybudovať komunitné centrum v rómskej osade a uchádzať sa o finančné prostriedky z Európskych fondov na zabezpečenie fungovania komunitnej práce. V komunitnom centre obec plánuje realizovať aj kurzy na zlepšenie možnosti občanov zamestnať sa.

V súčasnosti v obci pracujú tri terénne pracovníčky – jedna terénna sociálna pracovníčka a dve asistentky terénnej sociálnej pracovníčky, ktoré pochádzajú priamo z MRK. Tieto pracovníčky pomáhajú nezamestnaným s vypĺňaním tlačív pre potreby Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, a taktiež pomáhajú uchádzačom o zamestnanie s písaním žiadostí o prijatie do zamestnania a životopisov.

Obec sa snaží o podporovanie udržiavania pracovných návykov občanov, ktorí majú problém uplatniť sa na trhu práce, pomocou Malej obecnej služby (aktivačné práce)“. (Dokument Obce Veľká Lomnica - Komunitný plán Obce Veľká Lomnica 2012-2016)

2.5 Charakteristika stavu vybavenosti a obsluhy územia obce

Môžeme konštatovať, že Obec Veľká Lomnica má vynikajúce dopravné napojenie , ktoré ju predurčuje nielen na rozvoj cestovného ruchu ale aj na rozvoj priemyslu. Obec má v územnom pláne schválené priemyselné zóny, čo utvára predpoklad rozvoja zamestnanosti v obci. Konkurenčnou výhodou oproti iným obciam je diaľničný privádzač vo vzdialenosti 500 m od obce. Najväčší golfový rezort na Slovensku Black Stork, s ihriskom vybaveným 27 jamkami, zohráva významnú úlohu v rozvoji obce, pretože budovanie golfových rezortov je vo všeobecnosti naviazané na budovanie infraštruktúry, zvyšovanie jej kvality, budovania nových rezidenčných zón, nárast obyvateľstva, návštevníkov regiónu a tým aj zvyšovanie investičných zámerov obce a podnikateľov, ktorí participujú na chode a rozvoji rezortu ako dodávatelia tovarov a služieb.

V roku 2012 hralo na ihrisku viac ako 22 000 golfistov, z toho takmer 80% zo Slovenska a bolo zorganizovaných viac ako 120 turnajov. V roku 2011 získal rezort **prestížnu značku PGA GOLF COURSE** a stal sa tak 19. ihriskom na svete s touto známkou kvality.

Obr. 9 Golfový areál vo Veľkej Lomnici

Obec Veľká Lomnica patrí veľkostnou štruktúrou od roku 2011 medzi veľké obce (nad 4 300 obyvateľov).

V rámci vlastného územia zabezpečuje obec základné infraštruktúrne vybavenie – dopravu, bývanie, základné školstvo II. stupňa, špeciálne školstvo , zdravotníctvo, lekáreň a základné obchodné služby.

Pošta	V obci
Verejný vodovod	V celej obci okrem osady Nový dvor
Verejná kanalizácia	70 % obce
Kanalizačná sieť pripojená na ČOV	Rómska osada Nový Dvor
Rozvodná sieť plynu	Obec plynofikovaná
Zastávka vlakov osobnej dopravy	V obci – časť Studený Potok
Zastávka autobusov	2 zastávky v obci – rázcestie Stará Lesná**,** Obecný úrad, Studený Potok
Verejné osvetlenie	Nutná rekonštrukcia
Odvoz komunálneho odpadu	Technické služby mesta Kežmarok
Vývoz biologického odpadu	1x týždenne v letnom období
Separácia odpadu	Komodity- papier, plast, sklo, kov
Spoločný matričný úrad	Veľká Lomnica, Stará Lesná, Huncovce
Spoločný stavebný úrad	Veľká Lomnica, Lendak, Tatranská Javorina
Farský úrad	Rímskokatolícky Spišskej diecézy
Hasičská zbrojnica	Dobrovoľný hasičský zbor
Zdravotné stredisko	Všeobecný lekár, detský lekár, zubná ambulancia
Lekáreň	V obci
Školstvo	Základná škola s materskou školou, Centrum voľného času, Spojená škola /Špeciálna základná škola, Odborné učilište
Reštauračné služby a ubytovacie služby	Hotel Agro, Hotel Golf International, Reštaurácia pri Mlyne, Ubytovňa Viola, ubytovanie v súkromí
Športoviská	Jazdecký areál, bežecké trate, viacúčelové ihrisko, futbalové ihrisko
Dom smútku	Vybavený dvoma chladiarenskými zariadeniami, využívané aj inými obcami

Tabuľka 6 Charakteristika stavu vybavenosti obce

2.5.1 Dopravná infraštruktúra

Obcou Veľká Lomnica prechádzajú štátne cestné komunikácie I/67 – Poprad - Kežmarok, II/540 V. Lomnica - T. Lomnica, III/5401 V. Lomnica – Stará Lesná a železničná trať č. 185 Poprad – Plaveč, Studený Potok – Tatranská Lomnica.

V súčasnej dobe prebiehajú projektové práce na príprave projektovej dokumentácie pre územné rozhodnutie na budovaní obchvatu Veľkej Lomnice, v smere na Kežmarok resp. Spišskú Belú. Realizácia obchvatu Veľkej Lomnice znamená kvalitatívny posun života obce a obyvateľov , keďže obec bude odbremenená od nepriaznivých vplyvov motorových vozidiel, resp. dopravy ako takej cez jej osídlené časti. Obec má vynikajúce dopravné napojenie aj vzhľadom na fakt, že leží v strede pomysleného trojuholníka Kežmarok - Poprad – Vysoké Tatry. Veľká Lomnica je tranzitom medzi Poľskou republikou a Popradom, má vynikajúce autobusové spojenie detí do škôl, oddychom do Vysokých Tatier a je vynikajúcim dopravným uzlom aj za prácou miestneho obyvateľstva. Autobusové spojenie Popradu s Kežmarkom, Spišskou Belou, resp. Starou Ľubovňou a Bardejovom je vždy tranzitované cez Obec Veľká Lomnica, čo znásobuje časovú variabilitu cestovania obyvateľov a návštevníkov obce.

2.5.2 Technická infraštruktúra

Obec disponuje všetkými inžinierskymi sieťami. Koncom 70-tych rokov bola obec plošne plynofikovaná, čo v nemalej miere prispelo k zlepšeniu životného prostredia, v minulosti boli zdrojom tepla predovšetkým koks, uhlie a drevo.

Obec je vybavená rozvodom pitnej vody, verejnou kanalizáciou je pokrytá väčšina územia obce. Na území katastra obce sa nachádza najväčšia čistiareň odpadových vôd v Podtatranskom regióne. Trendy v rozvoji tepelnej energetiky sú smerované do obnoviteľných zdrojov, konkrétne geotermálny vrt s teplotou 68˚ C. Už v súčasnej dobe je prostredníctvom tohto vrtu vykurovaná časť ubytovacej kapacity resp. rezidenčnej časti obce v severnej časti /Apartmány Lomnica/ Malo by byť v záujme obce, aby obec prijala dokument koncepcia rozvoja tepelnej energetiky Obce Veľká Lomnica, ktorý by dôkladne analyzoval súčasný stav využívania zdrojov tepla a zároveň určil smer pre budúcnosť . Za dôležité považujem , aby bol tento dokument pretransformovaný do záväznej časti

územného plánu obce. V obci je vybudovaných niekoľko malých vodných elektrární, ktoré majú väzbu na výdatné horské potoky , ktoré sú zásobované z prameňov. Snehové zrážky z Tatier zaručujú dostatok vody.

2.5.3 Školstvo

Základná škola s materskou školou je rozpočtová organizácia, ktorej zriaďovateľom je Obec Veľká Lomnica a ako samostatný právny subjekt začala svoju činnosť 1.júla 2002. Základnú školu s materskou školou navštevovalo k 31.12.2012 spolu 567 žiakov, z toho základnú školu 468 žiakov a v materskú školu Stravovanie žiakov zabezpečuje školská jedáleň pri ZŠ. Významným subjektom výchovy a vzdelávania v oblasti výchovno-vzdelávacej, záujmovej, rekreačnej a športovej pre deti, mládež, rodičov a iných záujemcov je Centrum voľného času ako ďalšia rozpočtová organizácia obce. V školskom roku 2011/2012 CVČ navštevovalo 870 žiakov a v školskom roku 2012/2013 887 žiakov. Na základe zistení vieme konštatovať, že celková vyťaženosť krúžkov bola v školskom roku 2011/2012 1006 osôb.

V priebehu roka 2012 sa uskutočnila rekonštrukcia základnej školy ktorá bola financovaná Európskou bankou pre obnovu a rozvoj. Uskutočnený projekt **"Ekologizácia prevádzky ZŠ vo Veľkej Lomnici" a "Oprava havarijného stavu strechy ZŠ"** bol vyhlásený za najúspešnejší projekt v kategórii MUNICIPÁLNE BUDOVY t.j. projekt s najvyššími úsporami energií. (velkalomnica.sk http://www.velkalomnica.sk/vitazny-projekt-financovany-prostrednictvom-programu-munseff/)

Obrázok 10 Zrekonštruovaná Základná škola vo Veľkej Lomnici

Špeciálna základná škola a Odborné učilište sú organizačnými zložkami Spojenej školy vo Veľkej Lomnici. Zriaďovateľom tohto zariadenia je Krajský školský úrad v Prešove, od 1.1.2013 Obvodný úrad Prešov, odbor školstva.

2.5.4 Občianska infraštruktúra

V rámci inštitúcií a spoločenských organizácií sú činné v obci spoločenstvo, Farský úrad Veľká Lomnica, Základná škola s materskou školou, Obecný úrad Veľká Lomnica a funkčná knižnica.

Nezastupiteľnú úlohu v živote obce majú aj občianske združenia :

- Jednota dôchodcov Slovenska
- Únia žien
- Zväz nespravodlivo odsúdených
- Červený kríž
- Klub dôchodcov
- Dobrovoľný hasičský zbor
- Slovenský zväz protifašistických bojovníkov
- Folklórna skupina Lomničan, rómska skupina Loli roklica

Obec v spolupráci s organizáciami uskutočňuje pre svojich občanov mnohé aktivity a spoločenské udalosti. Za najväčšiu udalosť obce môžeme spomenúť Dni obce, ktoré sa konajú každoročne v mesiaci august.

Občania obce majú k dispozícii športové plochy, tenisové kurty a futbalové ihrisko. Počas zimných mesiacov máme na golfovom ihrisku pri Hoteli International upravené bežecké trate, na ktoré je vstup bezplatný.

2.6 Ekonomika

V súlade s par. 9 ods. 1 zákona SNR č. 369/ 1990 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení a par. 25 ods. 1 zákona č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách v znení neskorších zmien a doplnkov je základom finančného hospodárenia, ktorým sa riadi financovanie úloh a funkcií obce rozpočet obce, ktorý sa zostavuje na obdobie jedného kalendárneho roka. Rozpočet predstavuje finančný plán vymedzujúci služby a akým spôsobom sa budú poskytovať. Stáva sa tak akousi základnou smernicou, ktorou volené orgány riadia výkonný aparát pri zabezpečovaní služieb. Rozpočet musí zabezpečovať súlad príjmov a výdavkov, zodpovedné a zodpovedajúce nakladanie s verejnými

prostriedkami. Stanovená štruktúra príjmov a výdavkov vytvára podmienky pre získavanie príjmov a používanie prostriedkov v súlade so zákonom. Obec je právnická osoba, ktorá financuje hlavne potreby obce ako aj vybraných rozvojových aktivít v prvom rade vlastnými príjmami, ktoré predstavujú miestne dane a poplatky, výnosy z majetku obce a z majetku štátu, ktorý obec dočasne užíva, ostatné príjmy, podiely na príjmov štátneho rozpočtu, dotácie zo štátneho rozpočtu.

K meraniu finančnej sebestačnosti rozpočtov miestnej samosprávy sa používajú rôzne konštruované ukazovatele miery sebestačnosti. Najčastejšie sa využívajú ukazovatele:

• podiel vlastných príjmov, vrátane daňových (t.j. minucipálnych daní, miestne dane a podielové dane), na celkových príjmoch rozpočtu miestnej samosprávy,

• podiel vlastných príjmov a všeobecných dotácií na celkových príjmoch rozpočtu miestnej samosprávy, • podiel vlastných príjmov na bežných výdavkoch rozpočtu miestnej samosprávy, t.j. miera samofinancovania. (Peková, 2004, s.57)

2.6.1 Zamestnanosť v obci

Po druhej svetovej vojne zaznamenávame v Obci Veľká Lomnica rozmáhajúcu sa činnosť jednotného roľníckeho družstva, ktoré v obci pôsobilo do konca deväťdesiatych rokoch minulého storočia a na ktoré nadviazala spoločnosť SLOVOSIVO, a.s., ktorá sa zameriavala na výrobu zemiakového sadiva, osiva, ovsa, ľanového semena, jarného jačmeňa. V súčasnosti je to Výskumný a šľachtiteľský ústav zemiakarsky, a.s., zaoberajúci sa analýzou kvality sadiva a konzumných zemiakov.

Je dôležité uviesť niekoľko významných zamestnávateľov v Obci Veľká Lomnica:

- **francúzska firma TREVES SLOVAKIA s.r.o**., ktorá vyrába autodoplnky a zamestnáva okolo 400 ľudí,
- **THYMOS s.r.o**., úprava, balenie, predaj korenín, s počtom zamestnancov 50,
- **SLOVGAL s.r.o.**, výroba a balenie farmaceutických prípravkov, počet zamestnancov 20,
- **Inžinierske stavby Košice – výrobňa Veľká Lomnica**, zaoberajúca sa výrobou rôznych typov asfaltových zmesí.

Väčšia časť obyvateľov pracuje v mliekarenských a hydinárskych závodoch v okresnom meste Kežmarok a v priemyselných závodoch v meste Poprad. Len malá časť občanov sa zamestnala priamo v obci, a to v škole, obchodoch, pohostinstvách, hoteloch.

Obec má roľnícko-lesnícky charakter.

V obci je viacero vlastníkov domov, ktorí poskytujú ubytovanie pre turistov. Niektorí okrem ubytovania poskytujú taktiež stravovanie alebo u niektorých prenajímateľov je možné pripravovať si jedlo samostatne v kuchyni. Hostia sa v pravom zmysle slova nezapájajú do prác v hospodárstve. Prichádzajú do Veľkej Lomnice viac-menej preto, lebo je situovaná v atraktívnom prostredí pod Vysokými Tatrami a ubytovanie a stravovanie je tu lacnejšie ako priamo vo vysokohorských strediskách. Väčšina z nich tu trávi len časť dňa a noc, ostatný čas venujú zimným športom (lyžovanie, sánkovanie v Tatrách) alebo v lete túram a prechádzkam.

Vo Veľkej Lomnici nájdeme 4 hotely (Agro, Primátor, Tatran, International), poskytujúce ubytovacie, stravovacie a doplnkové služby na úrovni dvojhviezdičkových hotelov. Okrem toho sa v obci poskytujú služby ako kaderníctvo, pneuservis, kvetinárstvo, autoumyváreň, vodoinštalačné a zámočnícke práce, zberňa surovín a mnohé iné.

2.6.2 Vývoj nezamestnanosti v obci

Nezamestnanosť je vážny problém, ktorý sa premieta do všetkých oblastí tak sociálnej politiky ako aj ostatných politík. Miera nezamestnanosti v SR, nech už ju určujeme akokoľvek, je najvyššia zo všetkých krajín V4, a stále stúpa. Komparatívna nevýhoda Slovenska tkvie predovšetkým v demografickej štruktúre obyvateľstva, prehlbujúcej sa platobnej neschopnosti podnikov, v nízkom objeme zahraničných investícií a v nízkych výdavkoch na vzdelávanie, osobitne na vyššie vzdelávanie. Hlavný problém tkvie v hospodárskej politike štátu, v nízkej konkurencieschopnosti a v zlých podnikových stratégiách. Uvedené tabuľky nám poskytujú prehľad o vývoji nezamestnanosti v kežmarskom okrese a v Obci Veľká Lomnica za posledné roky.

rok	počet UoZ k 31.12.					
	Okres		obec Veľká Lomnica			
	spolu	ženy	muži	spolu	ženy	muži
2008	6463	2952	3511	311	151	160
2009	8261	3575	4686	412	173	239
2010	8782	3636	5146	512	194	318
2011	9249	3874	5375	540	198	342
2012	9820	3785	6035	575	217	358

Tabuľka 7 Miera evidovanej nezamestnanosti

Zdroj: ÚPSVaR Kežmarok

rok	počet UoZ k 31.12.		
	15-17 vrátane	18-49 vrátane	50 a viac
2008	16	242	53
2009	19	327	66
2010	10	436	66
2011	14	440	86
2012	13	476	86

Tabuľka 8 Miera evidovanej nezamestnanosti vo Veľkej Lomnici podľa veku

Zdroj: ÚPSVaR Kežmarok

Na základe dlhodobého sledovania situácie až 99 % dlhodobo nezamestnaných žije v osade za obcou. Životné podmienky a životný štýl týchto neprispôsobivých občanov sú zárukou ich životnej stagnácie a prenechávania svojich „ideálov“ života zo dňa na deň ďalším generáciám. Znovu zaradenie dlhodobo nezamestnaných vyžaduje od spoločnosti vyššie náklady než sprostredkovanie práce krátkodobo nezamestnaným osobám. Znamená však tiež veľmi veľké komplikácie a množstvo problémov pre dlhodobo nezamestnaného. V poslednom období je obec zaradená do národných programov podporujúcich zamestnanosť.

3 Swot analýza

Výraz „SWOT“ je skratkou štyroch anglických slov: S – strenghts (silné stránky), W – weaknesses (slabé stránky), O – opportunities (príležitosti), T – threats (ohrozenia).

SWOT analýza je metóda umožňujúca ukázať silné a slabé stránky života v obci. Zároveň pomáha utvoriť obraz o príležitostiach, ktoré má obec pre svoj rozvoj a ohrozeniach, ktoré môžu tomuto rozvoju zabrániť. Zatiaľ čo pomenúvanie silných a slabých stránok podáva prehľad o vnútornom živote v obci, identifikácia príležitosti a ohrození sa zameriava na uvedomenie si vonkajších faktorov, ktoré na kvalitu života obce vplývajú.

SWOT analýza Obce Veľkej Lomnica vznikala po osobnej komunikácii so starostom obce Mgr. Petrom Dudom a prednostkou OcÚ Ing. Máriaou Bačíkovou, v mesiacoch január – apríl 2013, kde sme ju rozčlenili do nasledovných oddielov :

3.1. Ľudia a ich záujmové združenia

Silné stránky	Slabé stránky
- pocit silnej identity k obci - ľudia s podnikavým duchom - silné zázemie poľnohospodárstva (hlavne zemiaky) - ľudia hrdí na svoju históriu – založenie sídla pre život - v obci pôsobia hudobné a spevácke skupiny, poľovnícke združenie, a iné - životný štýl ľudí je založený na roľníckych tradíciách a súdržnosti viacgeneračných rodín - skúsenosti s organizovaním športových podujatí /floorbal,	- riešenie rómskej otázky, zapájanie Rómov do práce - nízka schopnosť ľudí svoje zručnosti predať - spoločenský život seniorov - krúžková činnosť a voľno-časové aktivity pre žiakov 1. – 4. ročníka - nedostatok pracovných príležitostí pre sociálne znevýhodnené skupiny obyvateľstva - schátralý stav kultúrneho domu - málo využité priestranstvá pre kultúrne a športové vyžitie mládeže

badminton, golf, leteckí modelári, futbal/ - silné zoskupenie kresťanskej mládeže - obec je členom združenia Región „Tatry“, ZMOS, OOCR Vysoké Tatry Podhorie, Občianske združenie Pro Tatry, - folklórne súbory Lomničan, Lomničanik, Loli Roklica - medzi mladými lídrovské osobnosti - mladí ľudia založení duchovne - ochota mladých ľudí začať podnikať	
Príležitosti	**Ohrozenia**
- resocializácia Rómov	- vysoký prírastok sociálne znevýhodnených komunít - neexistencia konštruktívnej metodiky na riešenie neprispôsobivých občanov - nezáujem o riešenie vlastnej krízovej situácie zo strany obyvateľov

3.2 Technická infraštruktúra a doprava

Silné stránky	Slabé stránky
- obec má ČOV - kanalizácia z väčšej časti vybudovaná - vodovod - obec je plynofikovaná - obecný rozhlas - verejné osvetlenie - hasiči - prírodné podmienky na využívanie alternatívnych zdrojov energie (malé vodné elektrárne) - informačné tabule v obci - dopravné napojenia na diaľnicu - poloha obce – tranzit - železničná doprava - skibusy - zabezpečený odtok dažďovej vody	- chýbajú chodníky pre chodcov - protipovodňová ochrana - chýbajúca infraštruktúra v rómskej osade - chýbajúca koncepcia rozvoja rómskej osady - nevyhovujúce riešenie napojenia dopravy jednotlivých rezidenčných zón zo štátnej cesty II. triedy 540 v smere T. Lomnica - kritický úsek cesty I /67. triedy na ulici Popradská pri kostole
Príležitosti	**Ohrozenia**
- optimálne využitie alternatívnych energií - internetová sieť - bankomat - budovanie rozvodov tepla pre obnoviteľné zdroje	- obmedzovanie a rušenie železničnej dopravy vedúcej cez obec - nestálosť počasia a poveternostných podmienok, ťažko predvídateľné intenzívne víchrice, prívalové dažde a povodne

3.3 Ekonomika a služby

Silné stránky	Slabé stránky
- stredisko cestovného ruchu – Vysoké Tatry - dobrá spolupráca medzi podnikateľskými subjektmi v obci - fungujúce podnikateľské subjekty - infraštruktúra - rozvinuté reštauračné služby - skúsenosť obyvateľov s ubytovávaním v súkromí - ponuka služieb s vysokou pridanou hodnotou /golfový rezort/	- vysoká nezamestnanosť Rómov 99% - nízke vzdelanie s nízkou pridanou hodnotou /rómske obyvateľstvo
Príležitosti	**Ohrozenia**
- rozširovanie priemyselnej zóny - možnosť spájania sa v ekonomických a rozvojových zámeroch s ostatnými obcami - nové pracovné miesta s rozvojom cestovného ruchu, zábavný park - kandidatúra regiónu na ZOH v roku 2022	- nekalá konkurencia - odliv kvalifikovanej pracovnej sily za zamestnaním do väčších centier - spoločenské a politické zmeny - neriešenie nezamestnanosti - vysoká nezamestnanosť v okrese

3.4 Životné prostredie a cestovný ruch

Silné stránky	Slabé stránky
- geotermálny vrt a využívanie prírodných zdrojov – nízke emisie	- vysoká nákladovosť budovania rozvodov pre obnoviteľné zdroje

CO2 - regulácia Skalnatého potoka - obec má výhodnú polohu na rozvoj turistiky - vybudovaná kanalizácia a 100 % plynofikovaná obec - v obci funguje separovaný zber odpadu - ekologické cítenie obyvateľstva - skúsenosti so službami cestovného ruchu – od zač. 70-tych rokov ubytovanie v súkromí - v lete golf - v zime bežecké trate - jazdecký areál - futbalové ihrisko /Manchaster United/	- poľnohospodárske a lesnícke pozemky nie sú vysporiadané (prebieha vysporiadanie) - občasný výskyt čiernych skládok
Príležitosti	**Ohrozenia**
- výhodná poloha pre klimatické kúpele - obec predurčená na budovanie infraštruktúry cestovného ruchu, ktorá dopĺňa služby Vysokých Tatier (herne, zábavné Parky - alternatívne využívanie voľného času) - cestovný ruch má potenciál byť dôležitým nosným odvetvím rozvoja obce - v katastri obce sa nachádzajú minerálne pramene	- prísna legislatíva ochrany TANAPU vzťahujúca sa aj na časť územia obce a z toho vyplývajúce obmedzenia - občasný výskyt čiernych skládok - riziko povodní zo Studeného Potoka – prameň z Vysokých Tatier

3.5 Sociálna infraštruktúra

Silné stránky	Slabé stránky
- opatrovateľská služba zabezpečená zmluvne - Spišskou katolíckou charitou - blízkosť a dostupnosť zdravotníckych služieb /Kežmarok 6 km, Poprad – 8 km/ - národný projekt TSP 2011-2015 - schválená stratégia komplexného prístupu k marginalizovanej rómskej komunite - investičný boom IBV Sever, IBV Východ – noví obyvatelia obce - a/ zvýšenie podielových daní – pomoc sociálne slabším - rozvoj sociálnych služieb v súkromnom sektore	- chýbajú byty pre mladé rodiny - chýbajúce sociálne zariadenie pre seniorov - zaostalá rómska osada – prehlbovanie nerovnosti medzi majoritným a minoritným obyvateľstvom - nedostatočná legislatíva
Príležitosti	**Ohrozenia**
- vytváranie vhodných podmienok pre poskytovanie súkromnej zdravotníckej služby - zriadenie Domu seniorov / v súčasnosti prebieha rekonštrukcia priestorov bývalého hotela PRIMÁTOR - riešenie rómskej otázky - realizácia Komunitného plánu obce - zapájanie sa do projektov EÚ	- spoločenské a politické zmeny v štáte, /zmeny v pohľadoch na riešenie rómskej problematiky/ - nárast natality v rómskej osade – zlé životné podmienky - neoprávnené a čierne stavby - ponechávanie riešenia na obce a jednotlivcov - neriešenie sociálnej otázky rómskej komunity - demografický vývoj – zvyšovanie

/rómske hliadky, výstavba nízkoštandardných bytov, výstavba komunitného centra - vysporiadanie vlastníckych práv, legalizácia čiernych stavieb	počtu obyvateľov v dôchodkovom veku - sociálna neznášanlivosť - nárast kriminality, asociálneho správania

3.6 Hospodárska činnosť

Silné stránky	**Slabé stránky**
- podnikateľské subjekty a možnosť zamestnania - firma TREVES, EKOPRIM, PRASTAV, THYMOS - samozamestnanosť v cestovnom ruchu - chuť a snaha občanov pracovať	- sezónnosť v oblasti cestovného ruchu a vysoká senzualita vo vývoji – priama úmera - nedostatočný počet kvalifikovaných pracovníkov - vysoká miera nezamestnanosti v okrese Kežmarok – malé pracovné príležitosti, - nízka vzdelanostná úroveň rómskeho etnika – chýbajúce pracovné návyky - podiel sezónnej práce
Príležitosti	**Ohrozenia**
- možnosť využiť spoluprácu v mikroregióne - blízkosť hraničných prechodov - existujú plochy pre investičné zámery - proaktívny prístup zastupiteľstva pri schvaľovaní zmien územného plánu - aktivačné práce	- odchod kvalifikovaných pracovníkov - odchod mladých ľudí - nelegálna práca - prehlbovanie hospodárskej krízy - nárast trestnej činnosti

3.7 Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja

V Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja je potrebné určiť kľúčové disparity (nerovnosti) a hlavné faktory rozvoja z dôvodu zabezpečenia čo najvyššej adresnosti tohto dokumentu. Určenie kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja vychádza zo SWOT analýzy. Určenie kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja sa zameriava na zatriedenie poznatkov získaných zo SWOT analýzy, ako aj ostatných analýz podľa závažnosti usporiadaných disparít vyváženého rozvoja a hlavných faktorov, prostredníctvom ktorých sa majú riešiť.

Kľúčové disparity:

Z vykonanej SWOT analýzy sme identifikovali hlavné problémy Obce Veľká Lomnica

- rozrastajúca sa hlboko zaostalá rómska osada,
- nízky vzdelanostný stupeň rómskeho etnika.

Hlavné faktory rozvoja:

- modernizovať občiansku a sociálnu infraštruktúru,
- dlhodobá orientácia na rozvoj cestovného ruchu a služieb pre obyvateľstvo.

3.8 Postavenie Obce Veľká Lomnica vzhľadom k štrukturálnym fondom EU

Stratégia Národného strategického referenčného rámca (NSRR) na roky 2007 – 2013 bola výsledkom tematickej a územnej koncentrácie príspevkov zo štrukturálnych fondov EÚ.

V nadväznosti na NSRR 2007 - 2013 a operačné programy môžu zo štrukturálnych fondov čerpať prostriedky najmä obce, ktoré sú inovačnými, alebo kohéznymi pólmi rastu, v špecifických prípadoch aj územia mimo pólov rastu. Podľa tematickej koncentrácie sú finančné prostriedky smerované do zlepšenia infraštruktúry, regionálnej dostupnosti, vedomostnej ekonomiky a ľudských zdrojov.

Základným podkladovým dokumentom pre spracovanie zoznamu týchto obcí bola Koncepcia územného rozvoja SR 2001. Obce boli zadelené do nasledovných 5 kategórií:

- inovačné póly rastu
- kohézne póly rastu v záujmovom území inovačných pólov rastu
- kohézne póly rastu mimo záujmového územia inovačných pólov rastu
- obce, ktoré nie sú pólmi rastu ležiace v záujmovom území inovačných pólov rastu
- obce, ktoré nie sú pólmi rastu mimo záujmových území

Rozhodnutím ministra výstavby a regionálneho rozvoja č. 3/2007 z 15. júna 2006, v nadväznosti na úlohu B.23. uznesenia vlády SR č. 457 bol stanovený Zoznam pólov rastu pre NSRR SR na roky 2007 – 2013.

Zaradenie obcí do jednotlivých kategórií pre účely NSRR SR na roky 2007-2013 v členení podľa krajov a podrobné grafické rozčlenenie územia SR na póly rastu a obce mimo pólov rastu je dostupné na webovej stránke: http://www.build.gov.sk a www.nsrr.sk.

Kritéria výberu :

- historická pozícia sídla v systéme osídlenia - stredisko osídlenia miestneho významu
- súčasné administratívne funkcie - matričný úrad, spoločný stavebný úrad
- potenciálne administratívne funkcie - obce vybrané ZMOS-om ako potenciálne centrá spoločných obecných úradov
- prítomnosť, veľkosť a komplexnosť základných škôl - základná škola s dvomi stupňami, základná škola s jedným stupňom, počet žiakov v ZŠ
- veľkosť obce - počet obyvateľov v roku 2004, kde sa za optimum považovala obec s viac ako 1 000 obyvateľmi)

Obec Veľká Lomnica nezodpovedala kritériám výberu ako obec v inovačných póloch rastu ani v kohéznych póloch rastu. Pre Obec Veľká Lomnica tak vyplývala možnosť čerpania európskych zdrojov obce hlavne cez Program rozvoja vidieka SR na programovacie obdobie 2007 – 2013, ktorý je podporovaný z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka.

Obec Veľká Lomnica samozrejme môže čerpať a čerpá finančné prostriedky z operačného programu Zamestnanie a sociálna inklúzia, ako aj z programov cezhraničnej spolupráce PL – SK (Poľsko – Slovenská republika).

Na okraji Obce Veľká Lomnica žije v segregovanej osade rozrastajúca sa marginalizovaná rómska komunita (MRK). Životná úroveň (bývanie, vzdelanie, zdravie) MRK je veľmi nízka. Obec Veľká Lomnica spracovala v r. 2008 – 2009 Lokálnu stratégiu komplexného prístupu (LSKxP), ktorej cieľom bolo vytvoriť strategický dokument, ktorý bude účinným nástrojom pri dosahovaní sociálnej inklúzie MRK v obci prostredníctvom

realizácie projektov v jednotlivých oblastiach. Komplexný dokument pozostáva z analýzy súčasnej situácie, zo samotnej rozvojovej stratégie a súboru samostatných projektových zámerov riešiacich sociálnu inklúziu MRK. Schválením LSKxP s názvom **„Cesta k rastu sociálnej inklúzie a zamestnanosti MRK vo Veľkej Lomnici“** zaradila medzi žiadateľov, ktorí môžu čerpať finančné zdroje zo štrukturálnych fondov. Vychádzame z plánovaných projektových zámerov z roku 2009 v oblasti vzdelávania a podporenej LSKxP, ktoré

- Regionálny operačný program – „Rekonštrukcia základnej školy s materskou školou v obci Veľká Lomnica“
- OP Vzdelávanie – „Podpora vzdelávania žiakov z MRK v obci Veľká Lomnica“
- OP ŽP – „Zefektívnenie systému separovaného zberu domového odpadu“

4 Stratégia rozvoja

SWOT analýza bola spracovaná s cieľom podrobného zmapovania súčasnej situácie v obci a uvedomenia si vonkajšieho prostredia, v ktorom sa Obec Veľká Lomnica nachádza. SWOT analýza je dobrým východiskom pre zadefinovanie strategických cieľov budúceho rozvoja.

Strategické ciele vychádzajú z využitia silných stránok so snahou zabrániť prehlbovaniu nepriaznivých faktorov zadefinovaných v slabých stránkach. Ciele umožňujú zužitkovať zadefinované príležitosti a navrhnúť také rozvojové projekty, ktoré budú brať do úvahy ohrozenia pomenované v SWOT analýze.

Nižšie sú uvedené špecifické ciele pre budúci rozvoj Obce Veľká Lomnica, v rámci ktorých sú pomenované projektové zámery na území obce.

Významnou vlastnosťou PHSR by mala byť živosť tohto dokumentu. Živý dokument znamená, že súčasné poznanie a rozvojové potreby nie sú poznaním a potrebami konečnými, a že v budúcnosti sa toto poznanie a potreby môžu a budú dopĺňať a meniť. Preto by Program mal zabezpečiť, aby v ňom aj budúce myšlienky a projekty našli svoje uplatnenie. Zároveň je však dôležité, aby obec zmenami v programe nezľavovala z najdôležitejších rozvojových princípov a hodnôt. To znamená, že obec by si dlhodobo mala udržiavať svoju víziu a strategické ciele a mala mať záujem o realizáciu takých zámerov, ktoré túto víziu a ciele podporujú.

Hlavný cieľ :	**Zlepšiť podmienky pre rozvoj sociálnej a občianskej infraštruktúry, pre rozvoj služieb a zamestnanosti.**
Špecifický cieľ 1:	Dobudovať technickú infraštruktúru
Špecifický cieľ 2:	Modernizovať občiansku a sociálnu infraštruktúru
Špecifický cieľ 3:	Zvýšiť zamestnanosť a ekonomickú prosperitu obce
Špecifický cieľ 4:	Zachovať kultúrne a historické dedičstvo pre ďalšie generácie Vytvárať podmienky pre rozvoj cestovného ruchu, aby sa dopĺňalo porftólio ponúkaných služieb a vybavenosti

Prehľad dlhodobých strategických cieľov

4.3 Odstránenie disparít medzi majoritou a minoritou v Obci Veľká Lomnica, začlenenie osôb zo sociálne znevýhodneného prostredia do spoločnosti

4.4 Dosiahnutie štatútu mesta

Predpokladom úspešného dosiahnutia vytýčených dlhodobých strategických cieľov obce je schválenie základných dokumentov obecným zriadením a stanovenie strednodobých strategických cieľov. Medzi hlavné strategické dokumenty Obce Veľká Lomnica patrí:

a/ Lokálna stratégia komplexného prístupu /LSKPxMRK/k marginalizovanej rómskej komunite, schválená OZ v roku 2009

b/ PHSR 2007-2013, schválené OZ v roku 2007

Strategický dokument LSKPxMRK je nadčasovým materiálom, ktorého schválenie bolo a je nevyhnutnou podmienkou pre účasť Obce Veľká Lomnica na uchádzanie sa o nenávratné finančné prostriedky zo zdrojov Európskej únie v nasledujúcich oblastiach, ktoré sú zároveň prioritami Obce Veľká Lomnica a strednodobými strategickými cieľmi.

Strednodobé strategické ciele vychádzajúce z dlhodobých strategických cieľov obce:

4.1. Odstránenie disparít medzi majoritou a minoritou v Obci Veľká Lomnica, začlenenie osôb zo soc. znevýhodneného prostredia do spoločnosti

4.1.1. Podpora sociálnej inklúzie – vytváranie rovnosti príležitostí

Vzdelávanie, kde hlavnou aktivitou bolo Zriadenie a činnosť komunitného centra v osade Nový dvor. Jednalo sa o komunitnú prácu, nie o výstavbu komunitného centra. Výzva bola zrušená z dôvodu prípravy celoplošného projektu Komunitných centier.

Rekvalifikácia MRK – ženy, na profesie Krajčírka, Šička, Kaderníčka, zaškolenie pre separáciu komunálneho odpadu, rekvalifikácia na strojárske a stavebné profesie, ukončenie základného vzdelania. Táto výzva bola podaná v apríli 2011 ale žiadosť o nenávratný finančný príspevok nebola schválená z dôvodu nedosiahnutia odborného bodovania rozpočtu projektu. Navrhujeme preto samospráve obce znova sa uchádzať o tento projekt a v prípade úspešnosti prostredníctvom tohto projektu zapojiť rómsku komunitu a nielen deti do vzdelávacích procesov.

Terénna sociálna práca (TSP) - tento projekt bol zazmluvnený v našej obci na 24 mesiacov (od 01.10.2008 do 30.09.2010), skutočne trval 3 mesiace (od 01.12.2011 do 29.02.2012). Od 1.3.2012 tento projekt nahradil Národný projekt terénnej sociálnej práce. V rámci projektu boli zamestnané dve asistentky terénnej sociálnej pracovníčky a jedna terénna sociálna pracovníčka, ktoré mapujú podmienky života osôb ohrozeným sociálnym vylúčením, vedú databázu záujemcov /klientov/ o prácu cieľovej skupiny, spolupracujú s miestnymi pedagógmi a lekármi v oblasti zisťovania pravidelnej školskej dochádzky, dodržiavania pravidelných lekárskych kontrol, povinných preventívnych prehliadok, očkovaní a starostlivosti rodičov o hygienu detí z cieľovej skupiny. Z osobných skúseností vieme, že terénna sociálna pracovníčka a dve asistentky, ktoré žijú v osade Nový Dvor prispievajú svojou prácou rómskej komunite adaptovať sa podmienkam dnešnej doby.

Rómske hliadky, ktoré v osade fungujú od apríla 2012 v rámci aktivačných prác t.j. 4 hodiny denne a pomáhajú pri rozdeľovaní a preberaní pošty, policajtom sú zase nápomocní pri pátraní po osobách a veciach. Navrhujeme preto, aby členovia rómskej občianskej hliadky intenzívnejšie a dôveryhodnejšie spolupracovali so samosprávou obce pri riešení problémov tejto marginalizovanej rómskej komunity.

4.1.2. Infraštruktúra vzdelávania

Rekonštrukcia a modernizácia školy – Budova školy prešla v priebehu roka 2012 rozsiahlou rekonštrukciou, kde bola vymenená strecha, okná, fasáda. Je potrebná kompletná rekonštrukcia elektrického vedenia, kúrenia, a oplotenia.

Rekonštrukcia a modernizácia materskej škôlky – Objekt materskej škôlky si vyžaduje opravu. Navrhujeme, aby sa obec zapojila do projektu o nenávratný finančný príspevok.

4.1.3. Podpora zdravia

Rekonštrukcia a modernizácia zdravotného strediska – objekt zdravotného strediska si vyžadoval opravu, preto sa obec uchádzala v októbri 2011 o nenávratný finančný príspevok a splnila všetky podmienky dané výzvou a vo februári 2012 jej bol schválený nenávratný finančný príspevok vo výške 1 044 873,75 EUR. Dovolíme si tvrdiť, že modernizácia zdravotného strediska výrazne prispeje k zvýšeniu úrovne poskytovania zdravotnej starostlivosti v Obci Veľká Lomnica a v priľahlých obciach, pre ktoré stredisko slúži, a celkovo zvýši kredit a atraktivitu obce pre súčasných i potenciálnych obyvateľov.

Výchova k rodičovstvu – v súvislosti s reprodukčným zdravím je potrebné spomenúť vysokú pôrodnosť a nízky vek prvorodičiek v marginalizovanej rómskej komunite. Deti sa rodia do nevyhovujúcich bytových, hygienických podmienok. Navrhujeme, aby sa už na základnej škole venovali zodpovednej výchove k rodičovstvu.

4.1.4. Odpadové hospodárstvo

Zavedenie nových technológií – navrhujeme zapojenie osady Nový Dvor na Čističku odpadových vôd v obci

Zabezpečenie veľkoobjemových kontajnerov – obyvatelia osady Nový Dvor produkujú veľa odpadu, preto je potrebné zabezpečiť dokúpenie veľkoobjemových kontajnerov.

4.1.5. Regenerácia sídiel – výstavba a rekonštrukcia infraštruktúry v osade Nový Dvor

Vysporiadanie pozemkov , odstránenie čiernych a neoprávnených stavieb a následne vybudovanie infraštruktúry /cesty, osvetlenie a pod./

4.1.6. Infraštruktúra sociálnych služieb

Vybudovanie komunitného centra – žiadosť o nenávratný finančný príspevok bola podaná v decembri 2012. Žiadosť je v procese hodnotenia.

Vybudovanie kaplnky pre vykonávanie náboženských obradov – každú nedeľu sa v rímskokatolíckom kostole vo Veľkej Lomnici o 15.00 hod. koná bohoslužba určená pre rómsku komunitu. Navrhujeme preto, vzhľadom na počet rómskych obyvateľov žijúcich v osade, aby sa vybudoval priestor pre vykonávanie náboženských obradov.

4.1.7. Riešenie bytovej otázky mladých rodín v rómskej osade

Výstavba nízkoštandardných nájomných bytov v osade – mojim návrhom je, aby sa obec uchádzala o nenávratný finančný príspevok z Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja na výstavbu nájomných bytov v osade a aby aj záujemcovia o tieto byty boli fyzicky nápomocní tejto výstavbe.

4.2 Dosiahnutie štatútu mesta

Podľa Zákona 369/1990 Zb. v znení neskorších zmien a predpisov v z mysle § 22 Národná rada Slovenskej republiky môže vždy k 1. januáru na návrh vlády vyhlásiť za mesto obec, ktorá

a) je hospodárskym, administratívnym a kultúrnym centrom alebo centrom cestovného ruchu, alebo kúpeľným miestom,

b) zabezpečuje služby aj pre obyvateľov okolitých obcí,

c) má zabezpečené dopravné spojenie s okolitými obcami,

d) má aspoň v časti územia mestský charakter zástavby

e) má najmenej 5 000 obyvateľov.

Obec možno vyhlásiť za mesto, aj keď nespĺňa podmienku počtu obyvateľov.

(JASPI-WEB online - Zákon 369/1990 Z.b. dostupné na internete) http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/htm_zak/jaspiw_mini_zak_zobraz_clanok1.asp?kotva=k1&skupina=1

Na dosiahnutie dlhodobého strategického cieľa č. 2 je potrebné schváliť v roku 2013 PHSR výhľadovo do roku 2020 a so stanovením nasledovných strednodobých strategických cieľov:

4.2.1 Vytváranie podmienok pre rozvoj cestovného ruchu

Schválenie čiastkových zmien územného plánu obce a vytvorenie podmienok pre realizáciu investičných zámerov – PARK SNOW, Kúpeľné mestečko.

Vybudovanie cyklotrás a prepojenie lokalít: Obec sa pripája k iniciatíve, ktorú už v minulosti riešili v mestách Spišská Belá, Kežmarok. Chceme byť súčasťou cyklistického koridoru Vysoké Tatry – Spišská Belá – Kežmarok – Poprad – Svit. Sme presvedčení, že budúci cyklochodník sa bude využívať hlavne na cyklodopravu do zamestnania v blízkych firmách, keďže Veľká Lomnica je v blízkosti priemyselnej zóny mesta Poprad a významných zamestnávateľov v meste. Navrhujeme preto uchádzať sa o nenávratné finančné prostriedky zo zdrojov Európskej únie prostredníctvom združení, ktorých je obec členom (PRO TATRY , Oblastná organizácia cestovného ruchu).

4.2.2. Využitie letiska pre potreby leteckých modelárov

Pôvodné letisko, ktoré slúžilo ako pristávacia a štartovacia plocha pre práškovanie okolitých polí ponúka atraktívne miesto na

4.2.3. Dobudovanie IBV v obci, zlepšenie kvality života

Prílev nových obyvateľov – rozmáhajúcou sa individuálnou bytovou výstavbou a atraktívnym prostredím pre život.

Zlepšenie občianskej vybavenosti - k čomu prispeje aj vybudovanie predajne potravín - SINTRA, keďže v obci sú len jedny väčšie potraviny COOP JEDNOTA. Spoločnosť SINTRA v mesiaci apríl 2013 získala stavebné povolenie na výstavbu predajne. Pre zlepšenie podmienok bývania v individuálna bytová výstavba „Sever“ navrhujeme vybudovať prístupové chodníky.

Vybudovanie suchého poldera – koncom augusta 2011 prívalová voda podmyla brehy tokov na viacerých miestach v blízkosti rodinných domov a mostných telies v obci, vhodným riešením by bolo vybudovanie suchého poldera, čo je vodohospodárske dielo úlohou ktorého je predovšetkým ochrana nižšie položeného územia a najmä obývaných území pred negatívnymi účinkami povodní. Zámerom obce je získať nenávratný finančný príspevok zo zdrojov EÚ.

Rekonštrukcia Domu smútku, revitalizácia cintorína, rekonštrukcia osvetlenia v obci, vybudovanie kamerového systému v obci, rekonštrukcia budovy materskej školy, zabezpečenie celoplošného internetu v obci, vytváranie podmienok pre podnikanie.

ZÁVER

Kvalitný strategický plán je základným krokom a nástrojom k riadeniu udržateľného rozvoju obce, ako aj žiadaným podkladom pri žiadostiach o dotácie.

Strategické plánovanie je súčasťou systematického riadenia akejkoľvek organizácie zameranej na to, aby táto organizácia dlhodobo naplňovala svoj zmysel. Navrhovaná stratégia by mala predovšetkým odrážať súčasné potreby obce a občanov a určiť smerovanie do budúcna na 6 rokov. Pre úspešné stanovenie programu rozvoja obce a zvlášť pre budúcu úspešnú realizáciu je potrebné do celého procesu zapojiť najširšiu občiansku spoločnosť, teda zapojiť obyvateľov obce do úvah o smerovaní obce, umožniť občanom, aby vyjadrovali svoje názory a následne tieto poznatky zapracovať do všetkých častí navrhovaného programu. Pre úspech je ideálne, keď sa väčšina zúčastnených stotožní s jeho programovými výstupmi a začne sa aktívne podieľať na samotnej realizácii. Pre priblíženie sa k tomuto ideálnemu stavu je od začiatku spracovania rozvojového programu dôležité informovať verejnosť prostredníctvom webovej stránky obce, miestnych novín a pod. a organizovať stretnutia pri rôznych príležitostiach (zasadanie zastupiteľstva, neformálne posedenie s občanmi, s miestnymi podnikateľmi, rôzne spoločenské akcie a pod.). Stratégia obce spočíva v zaistení jeho udržateľného rozvoja, rozvoja podnikateľov a aktivít občianskych organizácií, využitím a podporou prírodných, ľudských, kultúrnych a hospodárskych kapacít území, ktoré povedú k celkovému zlepšeniu podmienok pre podnikanie a kvalitu života v obci.

Cieľom tohto dokumentu bolo na základe SWOT analýzy vyhodnotiť existujúcu situáciu v oblasti strategického plánovania a stanoviť možné ďalšie plány rozvoja Obce Veľká Lomnica s ich následnou realizáciou. Navrhnutý strategický plán má za cieľ pomôcť obci lepšie a prehľadnejšie riadiť proces postupných zmien, ktoré obec s jej pomerne intenzívnym rozrastaním nesporne čakajú. Primárne sa zameriava na oblasť smerujúcu k zabezpečeniu základných potrieb občanov. Prínosom práce je z vnútorného pohľadu obce existencia prehľadnej a jasnej koncepcie, ku ktorej sa obecné zastupiteľstvo môže vracať ako k základnému strategickému dokumentu, k čomu musí nutne vo svojich ďalších rozhodnutiach prihliadať, s ním korešpondovať a byť v priamej nadväznosti. Vychádzajúc zo strategických dlhodobých cieľom navrhujeme prijatie strednodobých cieľov s odporúčaním prepracovania do programového rozpočtu.

Zoznam použitej literatúry

- BLAŽEK J., UHLÍŘ D. 2011 *Teorie regionálního rozvoje* Praha: Karolinum, 131 s. ISBN 978-80-246-1974-3.
- BUČEK, M. a kol. 2008. *Regionálny rozvoj novšie teoretické koncepcie*. Dotlač 2008. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2008. 270 s. ISBN 978-80-225-2542-8.
- BÚŠIK J. 2006 *Regionálny manažment a marketing.* Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 104 s. ISBN 80-225-2193-0.
- GAJDOŠ P., PAŠIAK J. 2008 *Sociálne zdroje lokálneho a regionálneho rozvoja*. Bratislava: Sociologický ústav SAV , 217 s. ISBN 978-80-85544-53-4.
- HASPROVÁ, M. a kol. 2010. *Marketing miest a obci* .. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM 1. vyd., 2010. 187 s. ISBN 978-80-225-3038-5.
- JANEČKOVÁ, L. VAŠTÍKOVÁ, M. 1999. *Marketing měst a obcí.* Praha : Garda Publishing, spol.s.r.o. 1.vyd., 1999. 184 s. ISBN 80-7169-750-8.
- PEKOVÁ, J. 2004 *Hospodaření a finance územní samosprávy.* Management press Praha, 376 s. ISBN 80-7261-086-4.
- Kolektív autorov, 2008 *Dejiny Obce Veľká Lomnica*, Obec Veľká Lomnica, 485 s. ISBN 978-80-970053-06.
- Zákon NR SR č. 369/1990 Zbierky zákonov o obecnom zriadení [online]. [cit. 2013.03.18]. Dostupné na internete: http:// jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/htm_zak/jaspiw_mini_zak_zobraz_clanok1.asp?kotva=k1&skupina=1
- ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Základné údaje zo sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011 - byty v domoch, Bratislava, 2011. 195 s. ISBN 978-80-8121-294-9 dostupné na internete: http://portal.statistics.sk/files/publikacia-obyvatelstvo-krajoch-sr-1.5v.pdf

Spracovala: Mgr. Anna Kancianová

Mgr. Peter DUDA
starosta obce